

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԼՈՒՌԻ ՄԱՐԶԻ ՏԱՇԻՐ ՀԱՄԱՅՆՔ

**ՏԱՇԻՐ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԱՂԲԱՀՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ
ՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ՄԱՔՐՄԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՏԵՂԱԿԱՆ
ՊԼԱՆ**

(2025-2029 թթ.)

2025 ԹՎԱԿԱՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԳԼՈՒԽ 1. ԱՌԿԱ ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

1.1. Ներածութիւն.....	3
1.2. Հիմնահենդիւրներ, առաջնահերթութիւններ, ՏԵՍԼԱԿԱՆ.....	8
1.3. ՊԼԱՆԱՎՈՐՄԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐ.....	12
1.4. Թափոնների քանակ եւ բաղադրութիւն.....	14
1.5. Թափոնների գործածութիւն.....	16
1.6. Իրաքեկութիւնները ԱՍՏԻՃԱՆ.....	24
1.7. Ֆինանսավորում եւ բոնիք.....	30
1.8. ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄ ԵՎ ՀԱՇՎԵՏՎՈՂԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ.....	33

ԳԼՈՒԽ 2. ՊԼԱՆԱՎՈՐՈՒՄ

2.1 ԿԱՆԽԱՏԵՍՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ԿԱՆԽԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՊԼԱՆԱՎՈՐՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՇՐՋԱՆՈՒՄ.....	38
2.2 ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԻ ԵՎ ԹԻՐԱԽՆԵՐԻ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄ (ԿԱՐՃԱԺԱՄԿԵՏ ԵՎ ԵՐԿԱՐԱԺԱՄԿԵՏ).....	39
2.3 ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԼԱՆ (ԿԱՐՃԱԺԱՄԿԵՏ ԵՎ ԵՐԿԱՐԱԺԱՄԿԵՏ).....	45
2.4 ՊԼԱՆԱՎՈՐՎԱԾ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԻՐԱԳՈՐԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՊԱՀԱՆՋՎՈՂ ԲՅՈՒՋԵ ԵՎ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄ	47
2.5 ԱՂԲԱՀԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԿՈՇՏ ԹԱՓՈՆՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԲՅՈՒՋԵՏԱՎՈՐՈՒՄ.....	52

ԳԼՈՒԽ 3. ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄ ԵՎ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

3.1 ՀԱՇՎԵՏՈՒ ԺԱՄԱՆԱԿԱՇՐՋԱՆՈՒՄ ՍԱՀՄԱՆՎԱԾ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԻ ԵՎ ԹԻՐԱԽՆԵՐԻ ԻՐԱԳՈՐԾՈՒՄԸ.....	55
3.2 ԹԵՐԻ ԻՐԱԳՈՐԾՎԱԾ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ.....	57
3.3 ԱՂԲԱՀԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԿՈՇՏ ԹԱՓՈՆՆԵՐԻ ԸՆԹԱՑԻԿ ՊԼԱՆՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ.....	57

1.1 ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Աղյուսակ 1

Պլանի անվանում	ՀՀ Լոռու մարզի Տաշիր համայնքի Աղբահանության և սանիտարական մաքրման կառավարման 2025-2029թթ պլան. նախատեսվող վերանայման ամսաթվերը՝ 2026թ ապրիլ, 2028թ ապրիլ
Պլանավորման մեջ ընդգրկված համայնք, բնակավայրեր	Համայնք՝ Տաշիր բնակավայրեր՝ Տաշիր, Լեռնահովիտ, Մեդովկա, Կրուգլայա Շիշկա, Սարատովկա, Գետավան, Նովոսելցովո, Կաթնառատ, Բլագոդարնոյե, Դաշտադեմ, Մեղվահովիտ, Նորամուտ, Մեծավան, Ձյունաշող, Պաղաղբյուր, Միխայլովկա, Սարչապետ, Պրիվոլնոյե, Պետրովկա, Նորաշեն, Արծնի, Ապավեն, Ձորամուտ, Գոգավան
Պլանավորման ժամանակաշրջան	2025-2029թթ.
Ներկայացվող Պլանի նախատեսված վերանայման ամսաթվերը	2026թ ապրիլ, 2028թ ապրիլ
Պլանը կազմող անձանց անուն, ազգանուն, պաշտոն	Անժելա Մարտիրոսյան՝ համայնքի ղեկավարի օգնական, Խաչեն Մանուկյան՝ «Տաշիրի կոմունալ տնտեսություն և բարեկարգում» ՀՈԱԿ-ի տնօրեն
Պլանը կազմող անձանց էլ. հասցե և հեռախոս	am010587@mail.ru , հեռ.՝093572204, khachen-89@mail.ru , հեռ.՝094571177
Պլանի էլեկտրոնային տարբերակը ներբեռնելու էլ. հասցե	tashircity.am

Ամբողջ աշխարհում երկրները ստիպված են առերեսվել կոշտ թափոնների աճող ծավալների մարտահրավերին: Սրա համար անհրաժեշտ են թափոնների կառավարման արդյունավետ քաղաքականություններ, ինչպես նաև դրանք իրականացնելու կարողություններ, առանց որոնց դժվար կլինի, չեզոքացնել առաջացող բացասական հետևանքները: Թափոնների պատշաճ կառավարումը տալիս է բազմաթիվ օգուտներ, այդ թվում՝ տնտեսական, հանրային առողջության, սոցիալական և բնապահպանական ձեռքբերումներ, ինչպես նաև զբոսաշրջության վրա դրական ազդեցություն,

առողջապահական ռիսկերի կրճատում՝ հողի, ջրի և օդի աղտոտվածության նվազեցման միջոցով, վտանգավոր թափոններով աղտոտվածության նվազեցում, հողի առավել արդյունավետ կառավարում և հումքային նյութերի պահպանություն: Ինտեգրված թափոնների կառավարումը ենթադրում է ավելի շատ քաղաքացիական մասնակցություն և ներդրում քաղաքային զարգացման գործում, գոհունակության բարձր մակարդակ մատուցվող ծառայություններից և համայնքի ավելի մեծ հեղինակություն:

Տաշիր համայնքի ԿԿԹ-ի կառավարման պլանի կազմման անհրաժեշտությունը բխում է ոլորտում կիրառվող նոր մեթոդաբանության առկայությունից, որը կանոնակարգում է հանրապետության բնակավայրերում գոյացող աղբի հավաքման, տեղափոխման, պահպանման, տեղադրման (հեռացման), վերամշակման ու օգտահանման գործընթացների պլանավորումն ու մշտադիտարկումը և սահմանում աղբահանության ու թափոնների արդյունավետ կառավարման համար չափորոշիչներ:

Հայաստանում աղբահանության և կոշտ թափոնների տեղական կառավարման պլանների (այսուհետև՝ Պլան) կազմումը ՀՀ բնակավայրերում աղբահանության և կոշտ թափոնների կառավարման կայուն և ինտեգրված արդյունավետ համակարգի ներդրման, միասնական քաղաքականության վարման, հանրապետության բոլոր համայնքներում աղբահանության ծառայության մատուցման կայուն որակի ապահովման անհրաժեշտ մեխանիզմ է:

Այս պլանը նպատակ ունի ձևավորելու համապարփակ մոտեցում աղբահանության կառավարման ոլորտում, համակարգելու աղբահանության պլանավորումը տեղական ինքնակառավարման մարմիններում, ապահովելու նպաստավոր պայմաններ աղբահանության և կոշտ թափոնների կառավարման կայուն համակարգի ներդրման և թափոնների գործածության ամբողջական շղթայի գործարկման համար:

Պլանների մշակումը նպատակաուղղված է նաև հանրապետության բոլոր բնակավայրերը աղբահանության և կոշտ թափոնների կառավարման ինտեգրված համակարգում ընդգրկմանը, աղբահանության ծառայությունների որակի գնահատման մեխանիզմների և ծառայությունների մատուցման ընթացքում վերահսկողության և մշտադիտարկման համակարգերի ներդրմանը:

Կիրառվող մեթոդաբանությամբ նախատեսվում է տեղական մակարդակում պլանավորել աղբահանության և կոշտ թափոնների կայուն կառավարման գործընթացը՝ համահունչ աղբահանության ռազմավարության գերակայություններին:

Համաձայն այս մեթոդաբանության՝ Պլանը պետք է ներառվի ինչպես համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրում, այնպես էլ ամենամյա աշխատանքային պլաններում: Յուրաքանչյուր ժամանակահատվածի համար պլանավորման գործընթացի արդյունավետությունը գնահատելու համար անհրաժեշտ է Պլանով սահմանված գործողությունների և թիրախների իրագործման արդյունքների գնահատում, ընթացիկ խնդիրների և խոչընդոտների վերլուծություն՝ մշտադիտարկում և հաշվետվողականություն, որը հնարավորություն կտա նախ բացահայտելու ընթացիկ Պլանում փոփոխություններ կատարելու անհրաժեշտությունը, ինչպես նաև գնահատելու հաջորդ ժամանակահատվածի պլանավորումն իրականացնելու գերակայությունները և զարգացման ներուժը:

Տաշիր համայնքի աղբահանության և սանիտարական մաքրման կառավարման տեղական պլանը բխում է թափոնների հիերարխիայի սահմանումներից:

ԱՂԲԱՀԱՆՈՒԹՅԱՆ ՈԼՈՐՏԻ ՕՐԵՆՍԴՐԱԿԱՆ ԵՎ ԵՆԹԱՕՐԵՆՍԴՐԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԸ

Աղբահանության համակարգին առնչվող հիմնական օրենսդրությունը նկարագրված է ստորև բերված աղյուսակում

<p>«Աղբահանության և սանիտարական մաքրման մասին» ՀՀ օրենք</p>	<p>Օրենքը սահմանում է.</p> <ul style="list-style-type: none"> - աղբահանության և սանիտարական մաքրման ոլորտում լիազոր մարմնի լիազորությունները, - աղբահանության վճար վճարողների շրջանակը -աղբահանությանը և սանիտարական մաքրմանը ներկայացվող պահանջները -աղբահանության վճար կատարելու հիմքը, դրա դրույքաչափը, հաշվարկման և վճարման կարգը -աղբահանության վճար վճարողների իրավունքները, պարտականությունները և պատասխանատվությունը
<p>«Թափոնների մասին» ՀՀ օրենք</p>	<p>Օրենքը սահմանում է.</p> <ul style="list-style-type: none"> -թափոնների գործածության ոլորտում տեղական ինքնակառավարման մարմինների իրավասությունները,

	<p>-թափոնների գործածության ոլորտում պետական նորմավորումը, հաշվառումը, անձնագրավորումը, վիճակագրական հաշվետվությունը և ստանդարտացումը</p> <p>-թափոնների գործածության ոլորտում սուբյեկտների իրավունքները և պարտականությունները</p> <p>- թափոնների օգտահանման և դրանց գոյացման ծավալների նվազեցման միջոցառումների տնտեսական խթանման ապահովումը</p>
<p>«Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենք</p>	<p>օրենքը սահմանում է.</p> <p>- համայնքի աղբահանությունը և սանիտարական մաքրումը, կոմունալ տնտեսության աշխատանքների ապահովումը որպես համայնքի պարտադիր խնդիր,</p> <p>- համայնքի տարածքում աղբահանությունը և սանիտարական մաքրումը, ինչպես նաև «Աղբահանության և սանիտարական մաքրման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով նախատեսված այլ լիազորությունների իրականացումն ու կազմակերպումը Համայնքի ղեկավարի կողմից դրույթը</p> <p>- համայնքի բնակչության կենսաապահովման խնդիրները լուծելու նպատակով աղբահանության և սանիտարական մաքրման կազմակերպման, ծառայությունների իրականացման համար համայնքի ավագանու կողմից համայնքի բյուջե մուտքագրվող վճարների սահմանում և այդ վճարների չափի հաստատում համայնքի ավագանու որոշմամբ:</p>
<p>«Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» ՀՀ օրենք</p>	<p>Օրենքով որպես տեղական վճար է սահմանվում՝</p> <p>- համայնքի կողմից աղբահանության վճար վճարողների համար աղբահանության աշխատանքների կազմակերպման համար,</p> <p>- համայնքի կողմից իրավաբանական անձանց կամ անհատ ձեռնարկատերերին շինարարական և խոշոր եզրաչափի աղբի հավաքման և փոխադրման, ինչպես նաև աղբահանության վճար վճարողներին շինարարական և խոշոր եզրաչափի աղբի ինքնուրույն հավաքման և փոխադրման թույլտվության համար</p>
<p>Աղբահանության ոլորտի ենթաօրենսդրական կարգավորումները</p>	
<p>Հայաստանի Հանրապետության տարածքային կառավարման և</p>	<p>Հրամանով հաստատվել է՝ աղբահանության և սանիտարական մաքրման կառավարման</p>

<p>Ենթակառուցվածքների նախարարի 2024 թվականի հունվարի 25-ի «Աղբահանության և սանիտարական մաքրման կառավարման տեղական պլանների կազմման մեթոդական ուղեցույցը հաստատելու մասին» N 07-Լ հրաման</p>	<p>տեղական պլանների կազմման մեթոդական ուղեցույցը</p>
<p>«Լոռու մարզի Տաշիր համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագիր 2023-2027թթ.»</p>	<p>Համայնքի զարգացման տեսլականն է՝ Տաշիր համայնքը համարվում է զբոսաշրջության և անասնապահության կենտրոն, բարելավված են համայնքի բնակչության սոցիալ-տնտեսական վիճակը, մշակութային և հանգստի պայմանները, մաքուր, բարեկարգ, գրավիչ և մրցունակ համայնք է՝ զարգացած ՏՏ ոլորտով:</p>

1.2 ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐ, ԱՌԱՋՆԱՀԵՐԹՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ, ՏԵՍԼԱԿԱՆ

ԿԿԹ-ի կառավարումը Հայաստանում շատ ցածր մակարդակում է, որը հանգեցնում է բազմաթիվ բնապահպանական, սոցիալական և առողջապահական խնդիրների առաջացման: Վերջիններս խիստ կապակցված են ռազմավարական ծրագրում ներառված այլ ոլորտներում առկա խնդիրների հետ՝ ջրի, հանքարդյունաբերության, կենսաբազմազանության, կլիմայի փոփոխության, մթնոլորտային օդի, թափոնների և սոցիալ-տնտեսական վիճակի:

Տաշիր համայնքի կոշտ թափոնների կառավարման համակարգում առկա հիմնախնդիրները.

- Համայնքի բնակավայրերի տարբեր հատվածներում ծառայությունների մատուցման իրարից տարբերվող մակարդակներ՝ շահագործվող տեխնիկայի քանակի, տեսականու, տեղադրված աղբամանների ծավալային և տիպային տարբերություն,
- Աղբամանների անհրաժեշտ քանակի բացակայություն,
- Աղբամանների տեղադրման տեղադիրքի ճիշտ պլանավորում,
- Շահագործվող տեխնիկայի ֆիզիկական մաշվածություն և անհրաժեշտ քանակի բացակայություն,
- Աղբի վերամշակման կենտրոնների բացակայություն,
- Աղբի տեսակավորման մշակույթի բացակայություն,
- Աղբավայրում տեղադրվող աղբի քանակ,
- 2024 թվականի մայիսի 25-26-ը տեղացած հորդառատ անձրևների հետևանքով հեղեղումների արդյունքում Տաշիր գետի աղտոտում,
- Աշխատակիցների վերապատրաստման անհրաժեշտություն,
- Բնակիչների իրազեկվածության համապատասխան աստիճանի բացակայություն,
- Չնախատեսված վայրերում աղբի կուտակում:

Ռազմավարության նպատակը.

Աղբահանության համակարգի ռազմավարության ընդունման նպատակն է՝ համայնքի ողջ տարածքում գոյացող աղբի հավաքման, տեղափոխման և անվտանգ հեռացման կայուն համակարգի ներդրումը՝ նպատակաուղղված բնակչության համար հարմարավետ և էկոլոգիապես անվտանգ պայմանների ապահովմանը, մարդու առողջության և շրջակա միջավայրի վրա աղբաթափության բացասական և վտանգավոր ներգործության նվազեցմանն ու չեզոքացմանը:

Սկզբնաղբյուրում գոյացող աղբի կրճատումը, քաղաքացիների և տնտեսվարող սուբյեկտների իրազեկվածության անհրաժեշտ աստիճանի ապահովումը, Տաշիր գետի մաքրումը աղբից, չնախատեսված վայրերում աղբի կուտակումները վերացնելը և կանխելը:

Աղբահանության կայուն համակարգի զարգացման հիմնական գերակայություններն ու ուղղություններն են.

- աղբահանության և սանիտարական մաքրման ծառայությունների բարելավումը.
- աղբահանության և սանիտարական մաքրման արդյունավետ սխեմաների ներդրումը.
- աղբահանության ծառայություն մատուցող-սպառող հարաբերությունների կարգավորումը.
- աղբահանության ծառայությունների որակի գնահատման մեխանիզմների ներդնումը.
- համայնքի տարածքում աղբի պատշաճ հավաքման, տեղափոխման ու հեռացման, ինչպես նաև աղբավայրի շահագործման նպատակով համապատասխան հագեցվածությամբ մասնագիտացված կազմակերպությունների ներգրավումը.
- աղբատար մեքենաների և աղբամանների անհրաժեշտ քանակի համալրումը.
- համայնքի տարածքում ենթակառուցվածքների գործելակերպի և բնակչության խտության ուսումնասիրությունը՝ աղբարկղերի ճիշտ տեղադրման վայրերը սահմանելու համար.

- Համայնքի աղբահանության իրականացման 50 %-ը իրականացնել տեղադրված աղբամաններից.
- համապատասխան աշխատակիցների վերապատրաստում.
- քաղաքացիների և տնտեսվարող սուբյեկտների իրազեկվածության անհրաժեշտ աստիճանի ապահովումը.
- Տաշիր գետի ընդհանուր մաքրում 6,615 կմ երկարությամբ Տաշիր քաղաքի տարածքում՝ 2024 թվականի մայիսի հորդառատ անձրևներով պայմանավորված հեղեղումների հետևանքներից.
- գոյացող աղբի քանակի կրճատումը սկզբնաղբյուրում.
- չնախատեսված վայրերում աղբի կուտակումները վերացնելը և կանխելը՝ օրենքով սահմանված միջոցների կրառմամբ.
- կրկնակի օգտագործման կամ վերաօգտագործման, վերամշակման, վերականգնման և օգտահանման ենթակա թափոնների տեսակավորված հավաքման մեխանիզմների իրազեկվածության բարձրացման թեմաներով սեմինարների կազմակերպումը բնակիչների հետ:

Տաշիր համայնքի աղբահանության տեսլականն է.

Տաշիր համայնքի տարածքում ներդրվել է աղբի տեսակավորման մշակույթը, սկզբնաղբյուրում կրճատվել է թափոնների գոյացությունը, համայնքին սպասարկում են օպերատորներ, որոնք համալրված են անհրաժեշտ սարքավորումներով ու տեխնիկական միջոցներով, ունեն համապատասխան հմտություններով և գիտելիքներով աշխատանքային թիմ: Համայնքը ապահովված է անհրաժեշտ քանակի և որակի աղբամաններով: Աղբահանության օպերատիվ և պատշաճ կազմակերպումը ապահովում է կանաչ, մաքուր և առողջ շրջակա միջավայր, որտեղ բնակվում է իրազեկված, բնության և շրջակա միջավայրի նկատմամբ պատասխանատու քաղաքացին:

Տաշիր համայնքի աղբահանության իրականացման ուժեղ և թույլ կողմեր.

Ուժեղ	ԹուօՅԼ
<ul style="list-style-type: none"> • Համայնքի 24 բնակավայրերում աղբահանության ծառայությունների կանոնավոր մատուցում. • Աղբամանների առկայություն. • Կոմունալ ՀՈԱԿ-ի առկայություն. • Աշխատուժի առկայություն. • Հանրային իրազեկվածության և մասնակցության հնարավորություն. • աղբահանության վարձավճարների հավաքագրման %-ի աճի տենդենց. 	<ul style="list-style-type: none"> • Համայնքի բնակավայրերի տարբեր հատվածներում ծառայությունների մատուցման իրարից տարբերվող մակարդակներ՝ շահագործվող տեխնիկայի քանակի, տեսականու, տեղադրված աղբամանների ծավալային և տիպային տարբերություն. • Աղբամանների անհրաժեշտ քանակի բացակայություն. • Շահագործվող տեխնիկայի ֆիզիկական մաշվածություն և անհրաժեշտ քանակի բացակայություն. • Աղբի վերամշակման կենտրոնների բացակայություն. • Աղբի տեսակավորման մշակույթի բացակայություն.

1.3 ՊԼԱՆԱՎՈՐՄԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐ

Տաշիր բազմաբնակավայր համայնքը կազմավորվել է 2022 թվականի նոյեմբերին «Հայաստանի Հանրապետության վարչատարածքային բաժանման մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին 2022 թվականի հունիսի 9-ի ՀՀ ՀՕ-266-Ն օրենքով: Այն ընդգրկում է ՀՀ Լոռու մարզի նախկին Տաշիր քաղաքային և Լեռնահովիտ, Կաթնառատ, Սարատովկա, Բլագոդարնոյե, Նովոսելցովո, Մեղվահովիտ, Դաշտադեմ, Մեղովկա, Գետավան, Նորամուտ, Կրուգլայա Շիշկա, Սարչապետ, Արծնի, Ապավեն, Նորաշեն, Պրիվոլնոյե, Պետրովկա, Ձորամուտ, Գոգավան, Մեծավան, Միխայլովկա, Ձյունաշող, Պաղաղբյուր գյուղական բնակավայրերը:

Տաշիր քաղաքը (նախկինում՝ Վորոնցովկա, Կալինինո) Տաշիր համայնքի կենտրոնն է: Եղել է նախկին Կալինինո շրջանի վարչական կենտրոնը: Բնակավայրը հիմնադրվել է 1844 թվականին ռուսական կայսրության կառավարության կարգադրությամբ՝ հիմնականում Սարատովի մարզից այստեղ տեղափոխված ռուսների և արքայազն ռուս մոլոկանների կողմից և Կովկասի փոխարքայի անունով կոչվել է Վորոնցովկա: 1935 թվականին վերանվանվել է Կալինինո հեղափոխական գործիչ Կալինինի անունով: 1961 թվականից դարձել է քաղաքատիպ ավան, իսկ 1983 թվականից դասվել Հայաստանի քաղաքների շարքին: Տաշիր է վերանվանվել 1991 թվականին:

ա. Պլանավորման տարածքի նկարագրություն

Աղյուսակ 2

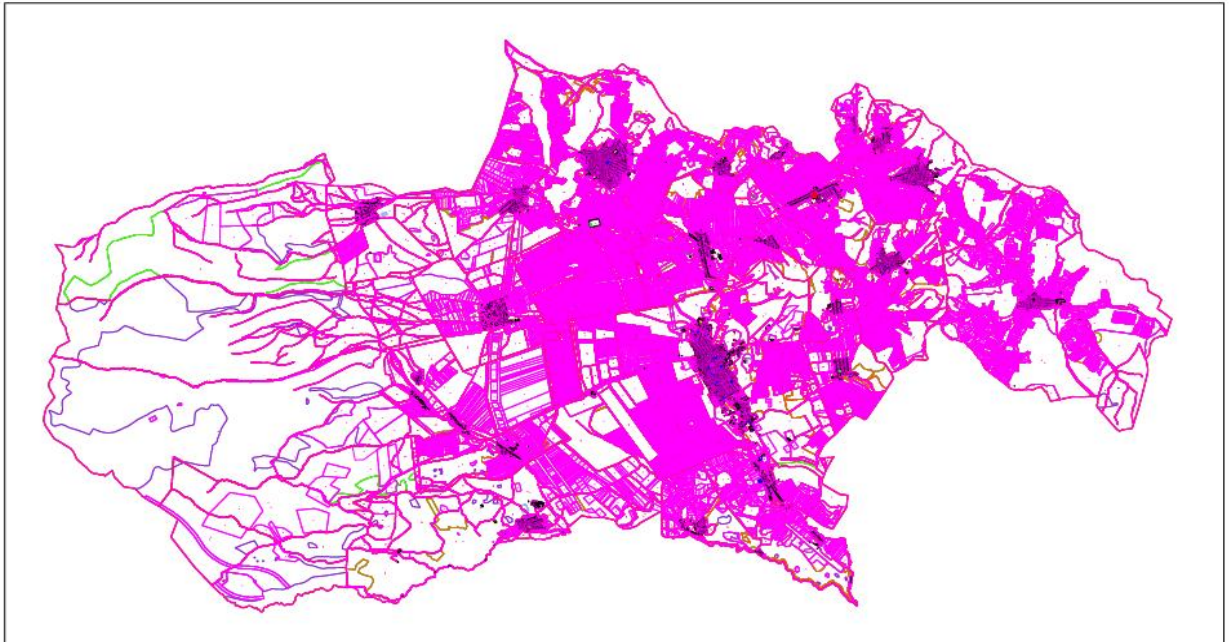
	Ընդհանուր տարածք	Քաղաքային	Գյուղական	Արդյունաբերական	Գյուղատնտեսական	Կանաչ, անտառային
Տարածքը (հա)	68882,09	7590	61292,09	29,08	60514,76	4211,17
Տարածքը տոկոսով ընդհանուրից (%)		11	89	0,04	87,8	6,1

բ. Աշխարհագրական սահմաններ

Տաշիր համայնքը գտնվում է Լոռու մարզի հյուսիս-արևմտյան մասում: Սահմանակցում է Ստեփանավան, Լոռի Բերդ և Ալավերդի համայնքների հետ: Հյուսիսում սահմանակցում է Վրաստանի հետ, արևմուտքից՝ ՀՀ Շիրակի մարզին: Ունի ծովի մակարդակից 1470-1750 մետր բարձրություն: Համայնքով հոսում է Տաշիր գետը, որը հանդիսանում է Դեբետ գետի

վտակ: Տաշիր համայնքի հեռավորությունը մարզկենտրոնից 52 կմ է, մայրաքաղաքից՝ 163 կմ: Տաշիր համայնքով է անցնում միջպետական նշանակության Մարգարա-Վանաձոր-Տաշիր-Վրաստան մայրուղին:

Լոռու մարզի Տաշիր համայնքի աշխարհագրական սամանները

գ. Ժողովրդագրական տեղեկատվություն

Աղյուսակ 3

Գրանցված բնակչություն (մարդ)	Փաստացի բնակվող (մարդ)	Տնտեսությունների թիվ	Բազմաբնակարան շենքերի թիվ	Բնակարանների թիվ
30064	20734	7123	40	1160

դ. Կոշտ թափոն գոյացնող հիմնական աղբյուրների տեսակը և քանակը

Աղյուսակ 4

Թափոն գոյացնող հիմնական աղբյուրների տեսակները	Քանակ	Նշումներ
Բնակելի նպատակային նշանակության շինություններ	7754	
Բազմաբնակարան բնակելի շենքեր	40	
Անհատական բնակելի տներ	7714	

Ոչ բնակելի նպատակային նշանակության շինություններ	266	
Առևտրի, հանրային սննդի և կենցաղային ծառայությունների մատուցման շինություններ	229	
Հյուրանոցային և հյուրատնային տնտեսություններ, սպորտի համարանախատեսված, տրանսպորտի բոլոր տիպերի կայանների շինություններ	2	
Վարչակառավարչական, ֆինանսական, կապի, ինչպես նաև առողջապահության համար նախատեսված շինություններ	10	
Արտադրական, արդյունաբերական և գյուղատնտեսական նշանակության շինություններ	5	
Գիտակրթական, մշակութային և գրասենյակային նշանակության շինություններ	20	
Շինություններ, որտեղ իրականացվում է մեկից ավելի, առանձնացված տնտեսական գործունեություն	0	

1.4 ԹԱՓՈՆՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿ ԵՎ ԲԱՂԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Աղբահանության պլանավորման շրջանակներում հատկապես գոյացող թափոնների քանակի նվազեցման, տեսակավորման, վերամշակման, օգտահանման ծրագրեր և միջոցառումներ մշակելիս ու նախատեսելիս՝ առանձնապես կարևոր է թափոնների քանակի և բաղադրության որոշումը:

ա. Գոյացող թափոնների քանակի ընդունված ցուցանիշներն են.

- մեկ տարում գոյացող թափոնների ընդհանուր զանգվածը (տոննա/տարեկան)
- մեկ տարում գոյացող թափոնների կշիռը մեկ բնակչի հաշվով (մարդ/կգ/տարի)
- մեկ օրում գոյացող թափոնների կշիռը մեկ բնակչի հաշվով (մարդ/կգ/օր)

Բաղադրությունն ընդունված է ներկայացնել տոկոսով՝ ըստ յուրաքանչյուր բաժնեմասի ընդհանուր զանգվածի չափաբաժնի:

բ. Թափոնների բաղադրության հիմնական տեսակները/հոսքերը

▪ **Կոշտ կենցաղային թափոն՝** աղբամաններում կուտակվող կոշտ կենցաղային թափոն՝ «Թափոնների մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված թափոն,

▪ **Խոշոր եզրաչափի թափոն՝** 1խմ և ավել ծավալով թափոն, որը չի տեղադրվում աղբամանում,

▪ **Շինարարական աղբ՝** քաղաքաշինական և շինարարական գործունեության հետևանքով առաջացող աղբ,

▪ **Շահագործումից դուրս եկած ավտոմեքենաներ, մետաղական ջարդոն,**

▪ **Փաթեթավորման թափոն՝** կոմերցիոն գոտում գոյացող փաթեթավորման թափոն,

▪ **Էլեկտրական և էլեկտրոնային թափոն (ԷԷՍ)՝** չշահագործվող սարքավորում, որը սնուցվում է էլեկտրական ցանցից կամ մարտկոցից,

▪ **Կենսաբանական թափոն՝** կենդանական ծագման պարենային և ոչ պարենային հումքի վերամշակումից ստացված թափոններ, ինչպես նաև անասնապահական, թռչնաբուծական և ձկնաբուծական ձեռնարկությունների գործունեության հետևանքով առաջացած թափոններ

▪ **Պարտեզային թափոն՝** այգիների, պուրակների և այլ կանաչ տարածքներից հավաքված թափոն, այդ թվում՝ էտման թափոն, տերևներ և այլ նմանատիպ թափոն,

▪ **Անվադողեր՝** մարդատար, բեռնատար մեքենաների և հեծանիվների շահագործումից դուրս եկած անվադողեր

▪ **Վտանգավոր թափոն՝** (բացի ԷԷՍ թափոնից)՝ ներկեր, քիմիկատներ, դյուրավառ նյութեր, բժշկական թափոն և այլն:

Պլանավորման տարածքում ներկայացվում է թափոնների բաղադրությունը՝ տոկոսներով ըստ ընդհանուրի:

Աղյուսակ 5

I Թափոնի տեսակը	%	II Թափոնի տեսակը՝ մանրակրկիթ բաղադրության ուսումնասիրության դեպքում	%
Կոշտ կենցաղային թափոն	100	-	-

1.5 ԹԱՓՈՆՆԵՐԻ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Տաշիր համայնքում իրականացվում է խառը, չտեսակավորված աղբի հավաքում և տեղափոխում: Աղբահանության և սանիտարական մաքրման աշխատանքները Տաշիր համայնքի բոլոր 24 բնակավայրերում սպասարկվում է օպերատորների՝ Տաշիր համայնքային ենթակայության «Տաշիրի կոմունալ տնտեսություն և բարեկարգում» ՀՈԱԿ-ի և «ՇԻՆ» ՍՊԸ կողմից: Աղբի հավաքումը կատարվում է փողոցներում և բազմաբնակարան շենքերի բակերում տեղակայված աղբամաններից, բնակելի տներից և կազմակերպություններից՝ գրաֆիկով: «Տաշիրի կոմունալ տնտեսություն և բարեկարգում» ՀՈԱԿ-ի կողմից աղբահանությունը իրականացվում է բազմաբնակարան շենքերի և համայնքի փողոցներում ու բակերում տեղակայված աղբամաններից, ինչպես նաև ՀՈԱԿ-ի կողմից է իրականացնում համայնքի սանիտարական մաքրման մի մասը և կանաչապատումը: «Շին» ՍՊԸ-ի կողմից իրականացվում է աղբահանություն բնակելի տներից և կազմակերպություններից՝ գրաֆիկով ժամանող աղբատարների միջոցով: Աղբը բնակավայրերից տեղափոխվում և տեղադրվում է Տաշիր քաղաքի վարչական տարածքում առկա աղբավայրում:

Աղյուսակ 6

	Թափոններ գործածության ձև	Նկարագրություն
I	Խառը, չտեսակավորված հավաքում և տեղափոխում	Թափոնների խառը հավաքում և հեռացում «Տաշիրի կոմունալ տնտեսություն և բարեկարգում» ՀՈԱԿ-ի և «Շին» ՍՊԸ կողմից դեպի աղբավայր
II	Թափոնների տեղադրում ոչ սանիտարական աղբավայրում	Տեղադրում ոչ սանիտարական աղբավայրում

ա. Թափոնների քանակն ըստ հիմնական տեսակների և դրանց գործածության ձևերի

Սույն ենթաբաժնում 3-րդ, 4-րդ և 5-րդ ենթակետերում ներկայացված տեղեկատվության հիման վրա կազմվում է ամփոփ տեղեկատվական աղյուսակ՝ ըստ թափոնների քանակի, տեսակների և գործածության ձևերի (Աղյուսակ 7):

Աղյուսակ 7

Թափոնի տեսակ	Աղբի գոյացում 1 շնչի հաշվով, կգ/տարի/մարդ	Աղբի տարեկան գոյացում, տոննա/տարի	Թափոնների գործածության ձևեր							Նշումներ
			I	II	III	IV	V	VI	VII	
			Խառը հավաքում (% ընդհանուր քանակից)	Տեսակավորված հավաքում (% ընդհանուր քանակից)	Վերաօգտագործում /կրկնօգտագործում (% ընդհանուր քանակից)	Վերամշակում և/կամ օգտահանում (% ընդհանուր քանակից)	Վտանգավոր թափոնների չեզոքացում/վնասազերծում (% ընդհանուր քանակից)	Տեղադրում ոչ սանիտար. աղբավայրում (% ընդհանուր քանակից)	Տեղադրում սանիտար. աղբավայրում (% ընդհանուր քանակից)	
Կոշտ կենցաղային թափոն	193	4001	100	0	0	0	0	100	0	

Համաձայն թափոնների տեսակավորման դասակարգման՝ առանձնացվում են հետևյալ տեսակները և հաշվառման ձևերը.

1. **Խոշոր եզրաչափերի թափոն**-խոշոր եզրաչափերի թափոնը հիմնականում հեռացվում է տնտեսվարողների կողմից, հաշվառում չի իրականացվում:
2. **Շինարարական աղբ**- հիմնականում հեռացվում է տնտեսվարողների կողմից, հաշվառում չի իրականացվում:
3. **Շահագործումից դուրս եկած ավտոմեքենաներ, մետաղական ջարդոն**- հիմնականում հեռացվում է տնտեսվարողների կողմից, հաշվառում չի իրականացվում:
4. **Անվադողեր**- հաշվառում չի իրականացվում:
5. **Փաթեփափորում և փաթեթվածք**- հիմնականում հեռացվում է տնտեսվարողների կողմից, հաշվառում չի իրականացվում:
6. **Էլեկտրական և էլեկտրոնային թափոն**- հաշվառում չի իրականացվում:
7. **Կենսաբանական թափոն**- հաշվառում չի իրականացվում:
8. **Վտանգավոր թափոններ**- հաշվառում չի իրականացվում:

Տաշիր համայնքում աղբի հաշվառումն իրականացվում է ըստ ծավալի՝ համապատասխան կշեռների բացակայության պատճառով:

բ. Աղբահանության և կոշտ թափոնների հետ գործածություն

➤ **Տաշիր համայնքում աղբահանություն և կոշտ կենցաղային թափոնների հավաքում** կատարվում է՝

- փողոցներում և բակերում տեղակայված աղբամաններից,
- բնակելի տներից և կազմակերպություններից գրաֆիկով ժամանող աղբատարների միջոցով:

Համյանքի բնակչության 100 տոկոսը օգտվում է թափոնների հավաքման ծառայությունից:

Աղյուսակ 8

Թափոնների հավաքման մեթոդ	Ծառայությունից օգտվող բնակչություն (%)	Տեսակավորված հավաքում (տոննա)	Տեսակավորված հավաքում (%)	Չտեսակավորված հավաքում (տոննա)	Չտեսակավորված հավաքում (%)	Նշումներ
Աղբամաններից	16	0	0	548	100	
Աղբախցերից	0	0	0	0	0	Առկա չեն
Գրաֆիկով՝ տնից կամ կազմակերպությունից	84	0	0	3453	100	
Պատվերով՝ տնից կամ կազմակերպությունից	0	0	0	0	0	
Ինքնափոխադրում	0	0	0	0	0	

➤ **Աղբահանություն իրականացնող օպերատորներ**

Տաշիր համայնքի աղբահանությունը սպասարկվում է՝ «Տաշիրի կոմունալ տնտեսություն և բարեկարգում» ՀՈԱԿ-ի և «Շին» ՍՊԸ կողմից:

Աղյուսակ 9

Օպերատորի անվանում	Սպասարկվող համայնքներ/ բնակավայրեր	Սպասարկվող տարածքի բնակչության թիվ	Օպերատորի աղբատար մեքենաների թիվը	Օպերատորի աղբատար մեքենաների տեսակն, տարողությունը (բաց/փակ թափքով, կոմպակտորեն)	Հավաքվող թափոնների տեսակները/խառը, տեսակավորված պլաստիկ, թուղթ..., շինարարական և այլն հավաքում	Օպերատորի աշխատանքի գնահատական (1-ից 5)
«Տաշիրի կոմունալ»	Տաշիր	2842	1	Մազ աղբատա	խառը	5

տնտեսություն և բարեկարգում» ՀՈԱԿ-ի				ր-1, 8խմ, փակ		
«Շին» ՍՊԸ	Տաշիր, Լեռնահովիտ, Մեղովկա, Կրուգլայա Շիշկա, Սարատովկա, Գետավան, Նովոսելցովո, Կաթնառատ, Բլագոդարնոյե, Դաշտադեն, Մեղվահովիտ, Նորամուտ, Մեծավան, Ձյունաշող, Պաղաղբյուր, Միխայլովկա, Սարչապետ, Պրիվոլնոյե, Պետրովկա, Նորաշեն, Արծնի, Ապավեն, Ձորամուտ, Գոգավան	17892	4	Գազ 53-4 հատ, 6 խմ, բաց: Աղբի տեղափոխման ընթացքում թափքը ծածկվում է	խառը	5

➤ **Աղբի տեղափոխման սխեմաներ**

Սույն ենթաբաժնում նկարագրված է թե՛ ինչպես է պլանավորման տարածքում կատարվում աղբահանությունը:

Աղյուսակ 10

Թափոնի տեսակ	Բնակավայր	Հեռավորություն մինչև աղբավայր, կմ	Հաճախականությունը
Կոշտ կենցաղային թափոն	Տաշիր	6	Շաբաթական 3 օր
	Լեռնահովիտ	16	Երեքշաբթի, ուրբաթ
	Մեղովկա	12	Երեքշաբթի, շաբաթ
	Կրուգլայա Շիշկա	14	Երեքշաբթի, շաբաթ
	Սարատովկա	2	Երեքշաբթի, շաբաթ
	Գետավան	4	Երեքշաբթի, շաբաթ
	Նովոսելցովո	6	Երեքշաբթի, շաբաթ
	Կաթնառատ	22	Երկուշաբթի, հինգշաբթի

	Բլագոդարնոյե	16	Երկուշաբթի, հինգշաբթի
	Դաշտադեմ	16	Երկուշաբթի, հինգշաբթի
	Մեղվահովիտ	17	Երկուշաբթի, հինգշաբթի
	Նորամուտ	18	Երկուշաբթի, հինգշաբթի
	Մեծավան	16	Չորեքշաբթի, հինգշաբթի
	Ձյունաշող	21	Չորեքշաբթի
	Պաղաղբյուր	26	Չորեքշաբթի
	Միխայլովկա	13	Չորեքշաբթի, շաբաթ
	Սարչապետ	22	Երեքշաբթի, ուրբաթ
	Պրիվոլնոյե	19	Երկուշաբթի, չորեքշաբթի
	Պետրովկա	14	Չորեքշաբթի, շաբաթ
	Նորաշեն	16	Չորեքշաբթի, շաբաթ
	Արծնի	21	Երեքշաբթի, հինգշաբթի
	Ապավեն	22	Երեքշաբթի, հինգշաբթի
	Ձորամուտ	16	Երեքշաբթի, հինգշաբթի
	Գոգավան	19	Երեքշաբթի, հինգշաբթի

➤ **Աղբավայրեր և աղբանոցներ**

Տաշիր համայնքի բոլոր 24 բնակավայրերի կոշտ կենցաղային թափոնները սպասարկող ՀՈԱԿ-ի և օպերատորի կողմից տեղափոխվում և տեղադրվում են Տաշիր համայնքի վարչական տարածքում առկա աղբավայրում:

Աղյուսակ 11

Աղբավայր /գտնվելու վայրը/	Շահագործող համայնքներ /բնակավայրեր	Աղբավայրի մակերես, հա	Տեղադրվող աղբի տեսակ	Ստեղծման իրավական հիմք /որոշման համար, ամսաթիվ /	Սեփականության /օգտագործման իրավունք	Շահագործողի անվանում	Աղբի տեղադրման վճարը /ՀՀ դրամ/տոննա	Դեպի աղբավայր տանող մուտքի ճանապարհի ատվածի վիճակը
Ք.Տաշիր	Տաշիր համայնք	5	Կոշտ կենցաղային թափոն	21.11.2014 թվականի N71-Ա ավագանու որոշում	Համայնքային սեփականություն	Տաշիրի համայնքապետարան	0	միջին

➤ **Պատասխանատվության փաստացի բաշխումը**

Համայնքապետարանի կողմից իրականացնել տեղեկատվական պաստառների պատվիրում և տեղադրում մարդաշատ, հասարակական վայրերում, սոցիալական ցանցերի, հայտարարությունների փակցման միջոցով հանրությանը տեղեկացնել կենցաղային մնացուկներով կամ թափոններով աղտոտելու օրենքով սահմանված տուգանքների վերաբերյալ:

Առաջարկություն ներկայացնել Քաղաքացիական հասարակական կազմակերպություններին իրազեկվածության բարձրացման նպատակով բնակիչների հետ սեմինարների անցկացման ծրագրերի ներգրավման վերաբերյալ:

Աղյուսակ 12

Պատասխանատուներ	Իրազեկության բարձրացում (%)	Խառը հավաքում (%)	Տեսակարարված հավաքում (%)	Տեղափոխում (%)	Տեսակավորում /գործարանային/ (%)	Վերագտագործում /կրկնաօգտագործում (%)	Վերամշակում և/կամ օգտահանում (%)	Վտանգավոր թափոնների վնասագերծում/վերացում (%)	Տեղադրում աղբավայրում (%)
ՏԻՄ	50	100	0	100	0	0	0	0	100
Քաղաքացիական կազմակերպություն	50	0	0	0	0	0	0	0	0

- **Աղբահանության և կոշտ թափոնների տեղական կառավարման մեջ շահակիրների ներգրավվածությունն ըստ թափոնների տեսակների գործածության**

Սույն ենթաբաժնում ներկայացվում է թափոնների հիմնական տեսակների կառավարման համապատասխան փուլում ներգրավված դերակատարներին:

- ՏԻՄ
- Քաղաքացիական հասարակական կազմակերպություն /ՔԿ/

Աղյուսակ 13

Թափոնի տեսակ	Իրազեկության բարձրացում	Խառը հավաքում	Տեսակետի համաձայնություն	Տեղափոխում	Վերաօգտագործում /կրկնօգտագործում	Վերամշակում կ/կյան օգտահանում	Տեղադրում արձևափոխում
Կոշտ կենցաղային թափոն	ՏԻՄ, ՔԿ	ՏԻՄ	-	-	-	-	-

➤ **Անձնակազմի կարողությունների գնահատում**

Արդյունավետ պլանավորման համար կարևոր է հստակ գնահատել Աղբահանության և կոշտ թափոնների տեղական կառավարման մեջ ներգրավված տեղական ինքնակառավարման մարմինների համապատասխան անձնակազմի կարողություններն ըստ անհրաժեշտ հմտությունների մակարդակի (Աղյուսակ 14):

Աղյուսակ 14

Հմտություն/ ոլորտ	Համապատասխան գիտելիքներ ու հմտություն ունեցող աշխատակիցների թիվը	Գիտելիքների ու հմտությունների ներկայիս մակարդակ (1-շատ ցածր, 2-ցածր, 3-միջին, 4-բարձր, 5-գերազանց)	Նշումներ
Թափոնների կառավարման գիտելիքներ	4	3	
ՀՀ օրենսդրության իմացություն	4	4	
Տվյալների հավաքագրում	5	4	
Համակարգչային քարտեզագրում	2	3	
Գնումների կազմակերպում	2	4	
Պայմանագրերի կառավարում	2	4	
Գործառնական հմտություններ	4	4	
Ֆինանսական վերլուծության իմացություն	3	4	

1.6 ԻՐԱԶԵԿՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ

Թափոնների կայուն կառավարում ապահովելու կարևորագույն նախապայման է ինչպես բնակչության, այնպես էլ կառավարման համար պատասխանատու անձնակազմի իրազեկվածության անհրաժեշտ աստիճանը:

Պատասխանատուների իրազեկվածությունը կարևոր է Պլանը մշակելիս խնդիրները ճիշտ գնահատելու, լուծման առաջնահերթությունները հստակ սահմանելու և հետևողականորեն իրականացնելու համար:

Բնակչության իրազեկվածությամբ մեծապես պայմանավորված են սկզբնաղբյուրում թափոնների առաջացումը նվազագույնի հասցնելու, տեսակավորված հավաքելու, վերօգտագործելու հաջողությունները՝ հետևապես և Պլանի իրականացման հաջողությունը:

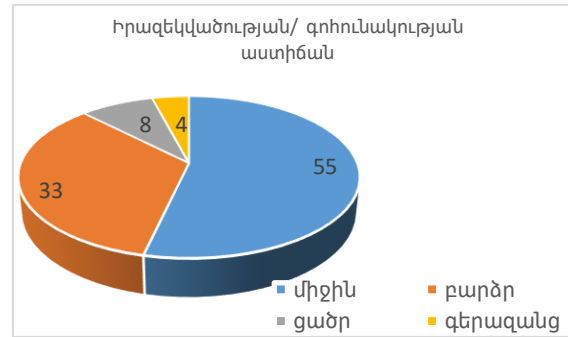
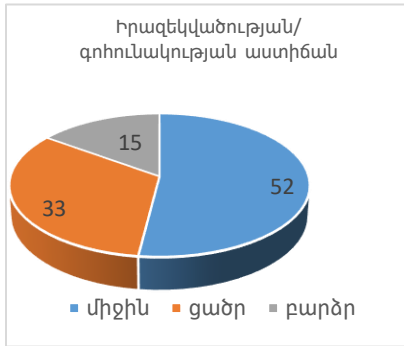
Իրազեկվածության աստիճանի գնահատման միջազգայնորեն հաջողված մեթոդ է բնակչության սոցիալական տարբեր խմբերում, տարբեր գործունեություն իրականացնող տնտեսվարողների, ինչպես նաև Պլանի մշակման և իրականացման համար պատասխանատու անձնակազմի շրջանում հարցումներ իրականացնելը՝ նախապես մշակված հարցաշարերով: Հարցաշարերը պետք է ուղղված լինեն թափոնների կառավարման խնդիրների վերաբերյալ առկա գիտելիքների աղբյուրների, տեղեկացվածության, վերաբերմունքի և ակնկալիքների, ինչպես նաև թափոնների կառավարման առկա իրավիճակից բնակիչների և տնտեսվարողների գոհունակության աստիճանի գնահատմանը, ինչպես նաև պարունակեն տեղեկություններ այն լրացնողի/հարցվողի տարիքի, կրթության, մասնագիտության, զբաղվածության/ աշխատավայրի վերաբերյալ:

Ստորև ներկայացվում են Տաշիր համայնքի տարածքում բնակիչների շրջանում իրականացված հարցման արդյունքները.

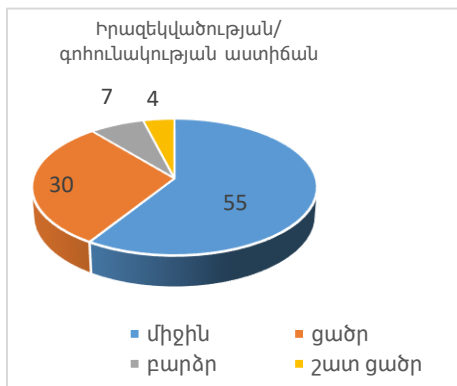
1. ԹԱՓՈՆՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԱՌԿԱ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐԻ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐ

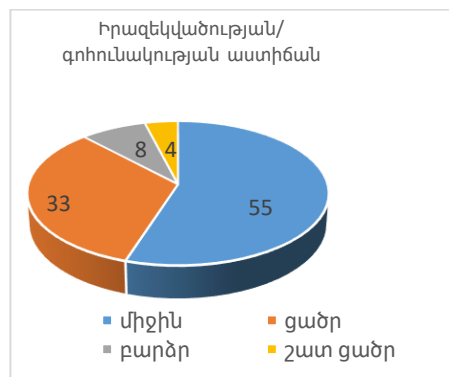
Կրթության տարբեր աստիճաններ (նախադպրոցական, դպրոցական, բուհական) Սոցիալական գովազդներ

Պաշտոնական տեղեկատվություն ՁԼՄ-ներով

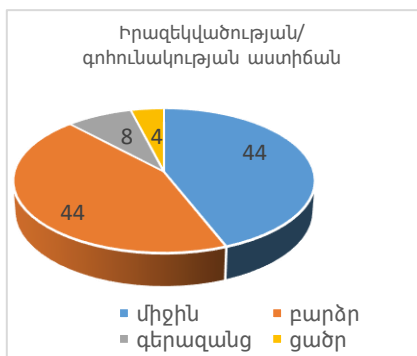

Քաղաքացիական կազմակերպությունների գործունեություն

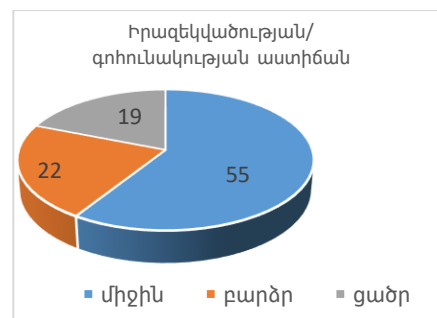

2. ԹԱՓՈՆՆԵՐԻ ԿԱՌՎԱՐՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՏԵՂԵԿԱՑՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

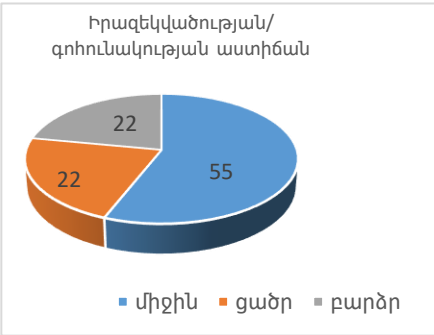
Թափոնների թերի կառավարման բնապահպանական ազդեցությունները

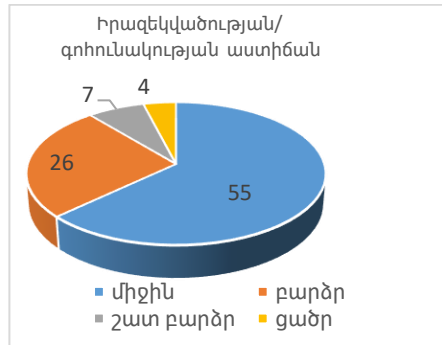
Թափոնների թերի կառավարման սոցիալական ազդեցությունները

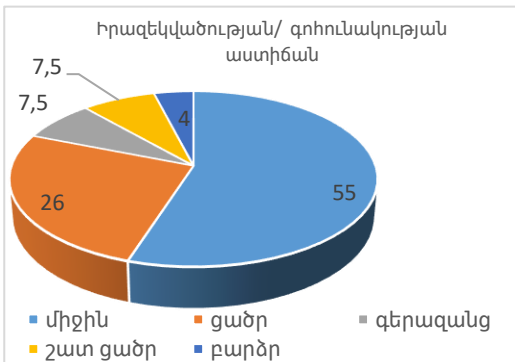
Թափոնների թերի կառավարման տնտեսական ազդեցությունները ազդեցությունները

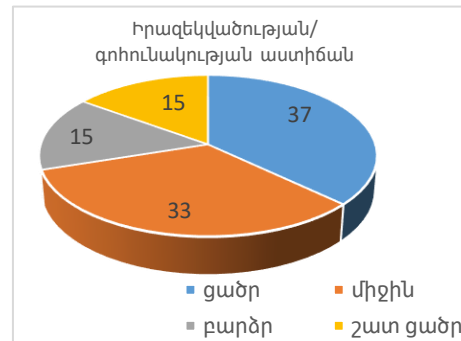
Թափոնները աղբավայր հեռացնելու

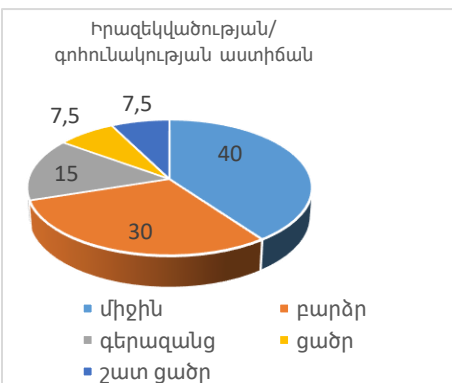
Թափոնների հիերարխիայի իմացությունը

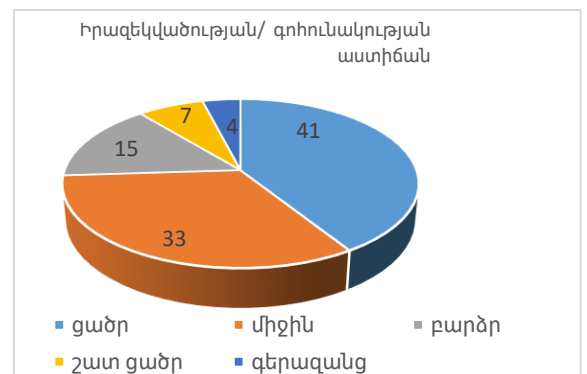
Օրենսդրության խրախուսող գործիքներ

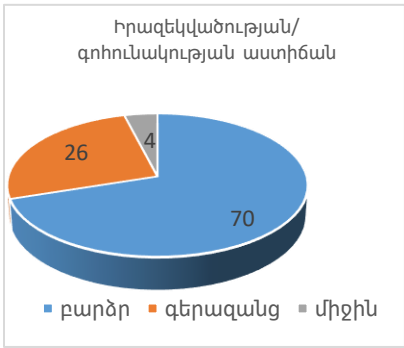
Օրենսդրության պատժիչ գործիքներ

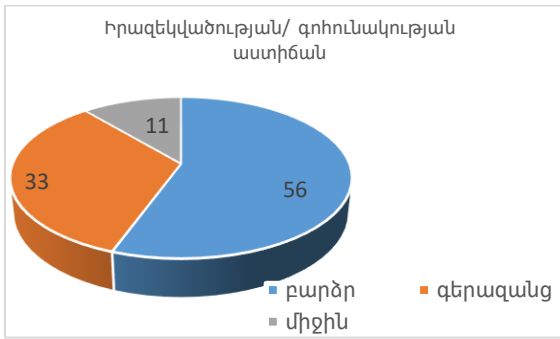
Թափոնների կառավարման ոլորտում իրականացվող բնապահպանական ծրագրեր

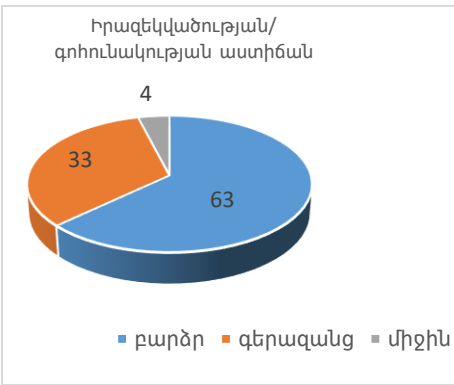
Թափոնների կայուն կառավարման կարևորությունը

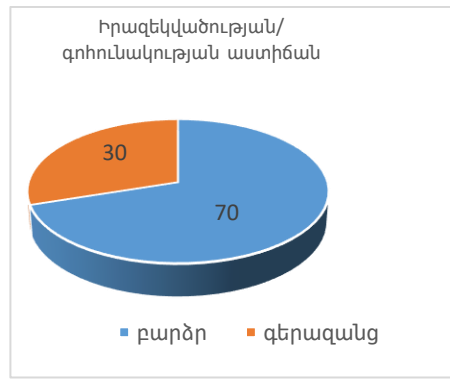
Թափոնների տեսակավորման օգուտները

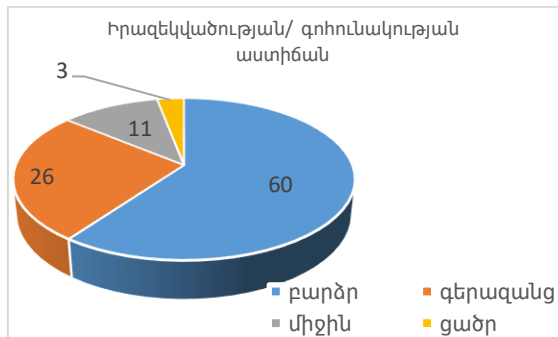
Թափոնների վերօգտագործման օգուտները

Թափոնների վերամշակման, օգտահանման օգուտները

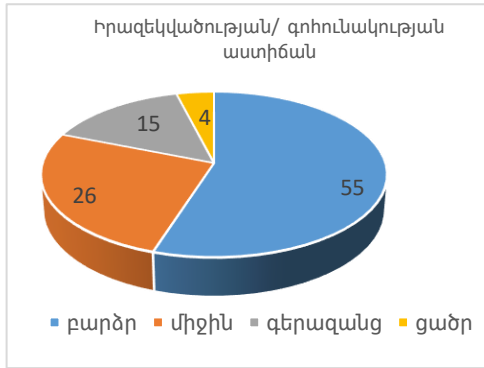

Իրազեկվածության արշավների օգուտները

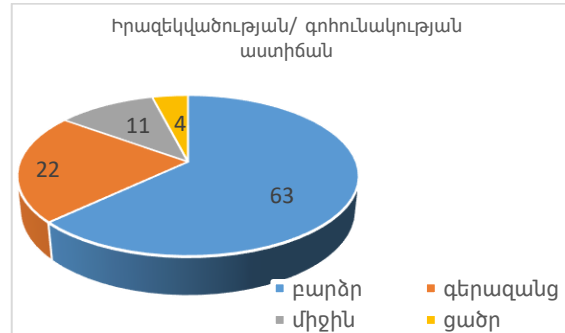

4. ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԻ ԵՎ ՏՆՏԵՍՎԱՐՈՂՆԵՐԻ ԳՈՒՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

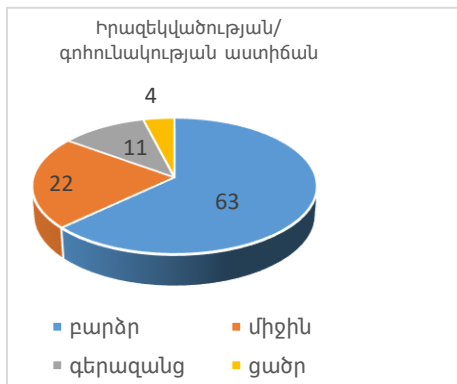
Աղբամանների տեղեկայվածություն

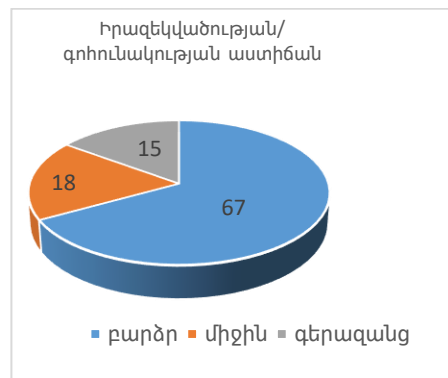
Աղբամանների վիճակ

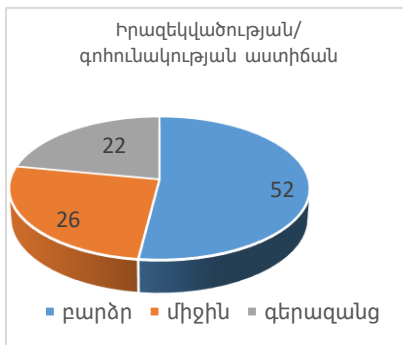
Չտեսակավորված թափոնների հավաքման հաճախականություն

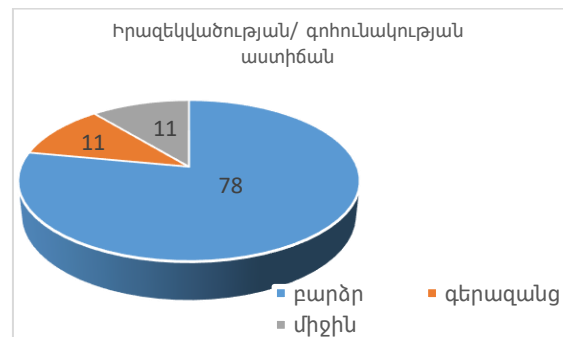
Համայնքի սանիտարական վիճակ

Աղբահանության վճար

Մատուցված ծառայությունների ընդհանուր վիճակ

Ստորև ամփոփվում են Տաշիրի համայնքապետարանի կողմից բնակիչների շրջանակներում իրականացված հարցման արդյունքները:

Աղյուսակ 15

Հարցեր	Իրազեկվածության/գոհունակության աստիճան /1-շատ ցածր, 2-ցածր, 3-միջին, 4-բարձր, 5-գերազանց/	Նշումներ/ առաջարկություններ
1. Թափոնների կառավարման վերաբերյալ առկա գիտելիքների աղբյուրներ	3	
Կրթության տարբեր աստիճաններ (նախադպրոցական, դպրոցական, բուհական)	3	
Սոցիալական գովազդներ	3	
Պաշտոնական տեղեկատվություն ՋԼՄ-ներով	3	
Քաղաքացիական կազմակերպությունների գործունեություն	3	
2. Թափոնների կառավարման վերաբերյալ տեղեկացվածություն	3	
Թափոնների թերի կառավարման բնապահպանական ազեցությունները	3	
Թափոնների թերի կառավարման սոցիալական ազեցությունները	3	
Թափոնների թերի կառավարման տնտեսական ազեցությունները	3	
Թափոնները աղբավայր հեռացնելու ազդեցությունները	3	
Թափոնների հիերարխիայի իմացություն	3	
Օրենսդրության խրախուսող գործիքներ	2	
Օրենսդրության պատժիչ գործիքներ	3	
Թափոնների կառավարման ոլորտում իրականացվող բնապահպանական ծրագրեր	2	
3. Թափոնների կայուն կառավարման վերաբերմունք և ակնկալիքներ	4	
Թափոնների կայուն կառավարման կարևորությունը	4	
Թափոնների տեսակավորման օգուտները	4	
Թափոնների վերօգտագործման օգուտները	4	
Թափոնների վերամշակման, օգտահանման օգուտները	4	
Իրազեկվածության արշավների օգուտները	4	
4. Բնակիչների և տնտեսվարողների գոհունակություն	4	

Աղբամանների տեղակայվածություն	4	
Աղբամանների վիճակ	4	
Չտեսակավորված թափոնների հավաքման հաճախականություն	4	
Համայնքի սանիտարական վիճակ	4	
Աղբահանության վճար	4	
Մատուցված ծառայությունների ընդհանուր վիճակ	4	

1.7 ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄ ԵՎ ԲՅՈՒՋԵ

Սույն բաժնում ներկայացվում է Պլանավորման տարածքում ֆինանսատնտեսական նկարագիրը:

ա. Աղբահանության եկամուտների և ծախսերի ընդհանուր նկարագրություն

Աղյուսակ 16

Տարի	Փաստացի բնակչության թիվ	Աղբահանության սահմանված վարձավճարը, դրամ/անձ	Գործող տնտեսվարող սուբյեկտների թիվը	Աղբահանության համակարգում ընդգրկված տնտեսվարող սուբյեկտների թիվը /աղբահանության պայմանագիր /	Վարձավճարների հավաքման ընդհանուր ծախսեր, դրամ/տարի	Աղբի հավաքման և տեղափոխման ծախս, դրամ/տարի	Աղբավայրում աղբի տեղադրման ծախս, դրամ/տոննա
2023	18957	100գյուղ./150քաղ.	192	192	0	80287200	0
2024	20734	100գյուղ./150քաղ.	242	236	0	91263200	0

բ. Հավաքագրում և ծախսեր

Սույն ենթաբաժնում ներկայացվում է աղբահանության և թափոնների կառավարման եկամուտներն ու ծախսերը վերջին երկու-երեք տարվա ընթացքում (Աղյուսակ 17):

Աղյուսակ 17

Տարի	Եռամսյակ	Աղբահանության եկամուտ/ հավաքագրում						Եկամուտ վերանշակման ենթակա թափոնների վաճառքից	Աղբահանության ծախս		Սանիտարական մաքրման ծախս	
		Բնակչություն			Տնտեսվարող սուբյեկտներ				Պլան	Փաստ	Պլան	Փաստ
		Պլան	Փաստ	%	Պլան	Փաստ	%					

2022	1-ին եռ.	1500	975.2	65	1000	898.1	90	0	6886.1	6886.1	5593.9	5593.9
	2-րդ եռ.	2700	1415.4	52	1900	1206.1	63	0	6886.1	6886.1	5593.9	5593.9
	3-րդ եռ.	2100	1069.6	51	1300	831.6	64	0	6886.1	6886.1	5593.9	5593.9
	4-րդ եռ.	4600	2499.5	54	2900	1891.8	65	0	4610.8	4610.8	3749.2	3749.2
Տարեկան 2022թ.		10900	5960	55	7100	4827.6	68	0	25269	25269	20531	20531
2023	1-ին եռ.	2600	1673.9	64	1000	522	52.2	0	20071.8	20071.8	8602.2	8602.2
	2-րդ եռ.	4100	1323.8	32	1600	1272.3	79.5	0	20071.8	20071.8	8602.2	8602.2
	3-րդ եռ.	4000	1584.1	40	2000	1272.7	64	0	20071.8	20071.8	8602.2	8602.2
	4-րդ եռ.	6500	5667.3	87	2200	2686.3	122	0	20071.8	20071.8	8602.2	8602.2
Տարեկան 2023թ.		17200	10249	60	6800	5753.3	85	0	80287.2	80287.2	34408.2	34408.2
2024	1-ին եռ.	2600	1964.3	75	1400	1307.6	93	0	16125.2	16125.2	5734.8	5734.8
	2-րդ եռ.	4700	1857.8	40	2300	1030.1	45	0	29506.4	29506.4	11469.6	11469.6
	3-րդ եռ.	4200	2585.9	61	1800	1628.3	90	0	22815.8	22815.8	8602.2	8602.2
	4-րդ եռ.	5000	6865.8	137	2000	3038.6	152	0	22815.8	22815.8	8602.2	8602.2
Տարեկան 2024թ.		16500	13273.8	80	7500	7004.6	93	0	91263.2	91263.2	34408.8	34408.8

գ. Թափոնների գործածության հասանելի տարբերակների արժեքներն ըստ տեսակների

Աղյուսակ 18

Թափոնի տեսակ	Խառը հավաքում և Տեղափոխում (դր/տ)	Տեսակաբոլորի հավաքում	Տեսակաբոլոր և /գործարանային	Վաճառք որպես հումք (դր/տ)	Վերամշակում/օգտահանում (տո/տ)	Վնասագերծում (դր/տ)	Տեղադրում արժեքավորում (դր/տ)
Կոշտ կենցաղային թափոն	91263200	0	0	0	0	0	0

դ. Աղբահանության և կոշտ թափոնների կառավարման ինքնարժեքը

Թափոնների կառավարման ինքնարժեքի հաշվարկը Պլանի պարտադիր բաղկացուցիչ մասն է: Այն հաշվարկվում է՝ 19-րդ աղյուսակը լրացնելով:

Աղյուսակ 19

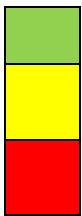
Կոշտ կենցաղային թափոն	
Աշխատուժ, դրամ/տարի	25111830
Արտահագուստ և գործիքներ, դրամ /տարի	6099353
Տեխնիկա շահագործում և պահպանում	22076625
Վառելիքի ծախս	27265620
Աղբամանների շահագործում և պահպանում	2678900
Վարչական ծախսեր, դրամ/տարի	7890472
Բնապահպանական հարկ	140400
Թափոնի գոյացում տոննա/տարի	4001
Մեկ անձի կողմից գոյացվող թափոնի քանակ /կգ/տարի	193

1.8 ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

Յուրաքանչյուր ծրագրի արդյունավետությունն ապահովելու կարևոր գործիք է մշտադիտարկումն ու արդյունքների գնահատումը, ուստի այն Պլանի պարտադիր բաղկացուցիչ մասն է:

Սույն բաժնում պետք է գնահատական տրվի նախկին պլանավորման ժամանակ սահմանված նպատակների իրագործմանը: Այն դեպքում, երբ Պլանը համայնքում առաջին անգամ է ներդրվում, որպես «նախկինում սահմանված նպատակներ»՝ արդյունքների գնահատման համեմատության հիմք, հանդիսանում են Ռազմավարությամբ սահմանված թիրախները:

- եթե աղբահանության և կոշտ թափոնների կառավարման համակարգն արդեն իսկ հասել է սահմանված նպատակին՝ սահմանված չափաբանակի 90-100%-ը
- եթե աղբահանության և կոշտ թափոնների կառավարման համակարգն ունակ է հասնելու սահմանված նպատակին՝ սահմանված չափաբանակի 30-89%-ը
- եթե աղբահանության և կոշտ թափոնների կառավարման համակարգն ունակ չէ հասնելու սահմանված նպատակին՝ սահմանված չափաբանակի 0-29%-ը

Աղյուսակ 20

Թափոնի տեսակ	Թափոնի առաջացում 1 շնչի հաշվով (կգ/տարի/մարդ)	Թափոնի ընդհանուր քանակ (հազ տ/տարի)	Խառը հավաքում (% ընդհանուր քանակից)	Տեսակավորված հավաքում (% ընդհանուր քանակից)	Տեղափոխում (% ընդհանուր քանակից)	Վերօգտագործում /կրկնօգտագործում (% ընդհանուր քանակից)	Վերամշակում/օգտահանում (% ընդհանուր քանակից)	Վնասագերծում/վերացում (% ընդհանուր քանակից)	Տեղադրում ոչ սանիտարական արվարձանում (% ընդհանուր քանակից)	Տեղադրում սանիտարական արվարձանում (% ընդհանուր քանակից)
Կոշտ կենցաղային թափոն	193	4001	100	0	0	0	0	0	100	0

բ. Աղբահանության և կոշտ թափոնների կառավարման ներկայիս համակարգի արդյունավետության գնահատում

Օգտվելով նախորդ բաժինների վերլուծություններից՝ այս ենթաբաժնում վերլուծվել և գնահատվել է Աղբահանության և կոշտ թափոնների կառավարման համակարգի արդյունավետությունը, և որքանով են արդյունավետ վարչական և կազմակերպչական կառուցվածքը և որոնք են արդյունավետության վրա բացասաբար ազդող հիմնական պատճառները:

Աղյուսակ 21

Դերակատար	Արդյունավետության մակարդակ 1-շատ ցածր, 2-ցածր, 3-միջին, 4-բարձր, 5-գերազանց	Արդյունավետության հիմնական պատճառները	Արդյունավետության բարձրացմանն ուղղված միջոցառումներ կամ փոփոխություններ	նշումներ
ՏԻՄ և ՏԿՄ	Միջինից դեպի բարձր	Համապատասխան տեխնիկայի և աղբամանների անհարժեշտ քանակի բացակայություն, աղբի տեսակավորման բացակայություն, վերօգտագործման և վերամշակման բացակայություն	Անհրաժեշտ տեխնիկայի ձեռքբերում, աղբամանների քանակի համալրում, տեսակավորման ծրագրերի իրականացում, համապատասխան աշխատակիցների վերապատրաստում	
Մասնավոր հատված	միջին	սկզբնաղբյուրում աղբի քանակի չափը	սկզբնաղբյուրում աղբի քանակի կրճատման ծրագրերի իրականացում, հիերարխիայի սահմանումների պահպանում	
Բնակչություն	միջին	Իրազեկվածության ցածր աստիճան, անտարբեր վերաբերմունք	քաղաքացիների և տնտեսվարող սուբյեկտների իրազեկվածության անհրաժեշտ աստիճանի ապահովում, շրջակա միջավայրի և սկզբնաղբյուրում աղբի	

			կրճատման թեմաներով սեմինարների անցկացում, շաբաթօրյակների անցկացում	
Քաղաքացիական կազմակերպություններ	միջին	Թափոնների գործածության բոլոր փուլերի բացակայություն	ՀԿ-ներին հորդորել իրականացնել աղբի վերամշակման, վերաօգտագործման և տեսակավորման կազմակերպությունների հետ համագործակցության ծրագրեր և կազմակերպել սկզբնաղբյուրում աղբի կրճատման իրազեկվածության արշավներ	

գ. Իրավախախտումների վերլուծություն

Մշտադիտարկման և հաշվետվողականության կարևոր գործիք է նաև իրավախախտումների վերաբերյալ տեղեկատվության ամփոփումն ու վերլուծությունը, որը արտացոլվում է աղյուսակ 22-ում. Նկարագրվում են պլանավորման տարածքում աղբահանության և կոշտ թափոնների կառավարմանն առնչվող իրավախախտումները: Նշվում է պատասխանատվության տեսակը՝ կարգապահական, վարչական, քրեական և ինչպես է լուծվել հարցը:

Աղյուսակ 22

h/h	Իրավախախտում	Իրավախախտման արձանագր. ամսաթիվ	Իրավախախտման սուբյեկտ /ֆիզիկական անձ/ կազմակերպություն/	Պատասխանատվության տեսակ	Իրավախախտման պատճառ/ բացատրություն	Նշումներ /ինչպես է լուծվել հարցը, համայնքի պահանջը բավարարվել է, թե ոչ և այլն/
1	2024- չի արձանագրվել					

դ. Տվյալների բացերի վերլուծություն

Աղբահանության և կոշտ թափոնների կառավարման համար հավաստի տվյալների առկայությունն ունի առաջնային նշանակություն: Կազմվող աղբահանության և կոշտ թափոնների կառավարման պլանը մի կողմից արձանագրում է անհրաժեշտ տվյալների բացակայությունը «Առկա իրավիճակի» գլխում, մյուս կողմից նախատեսում է համապատասխան գործողություններ՝ ուղղված բացակայող տվյալների լրացմանը: Կարևոր է նաև վերլուծել բացակայող տվյալների պատճառները: Սույն ենթաբաժնի վերլուծությունը կապահովվի բացակայող տվյալների հավաքման ընթացակարգերի ու կարողությունների բարելավմանն ուղղված միջոցառումների պլանավորումը:

Աղյուսակ 23

Տվյալի տեսակ	Հավաքագրվում է, թե ոչ (այո/ոչ)	Հասանելի է, թե ոչ (այո/ոչ)	Հավաստի է, թե ոչ (այո/ոչ)	Նշումներ
Հավաքվող կոշտ թափոնների քանակը ըստ թափոնների տեսակի	ոչ	ոչ	ոչ	Քանի որ համայնքում բացակայում է աղբի տեսակավորման մշակույթը, ուստի աղբի քանակը ըստ տեսակների տվյալը բացակայում է
Կոշտ թափոնների հստակ քանակը/ տոննա	ոչ	ոչ	ոչ	Աղբավայրում կշեռքի բացակայությունը հնարավորություն չի տալիս ունենալ հավաքվող թափոնների հստակ քանակ, այլ հաշվարկվում է ըստ տեղափոխող մեքենաների տարողունակության
Տաշիր համայնքի Տաշիր քաղաքի փաստացի բնակչության հստակ թիվը	ոչ	ոչ	ոչ	Քաղաքային բնակավայրերում չեն վարվում տնտեսական գրքեր և 100 տոկոս հավաստի փաստացի բնակչության թիվը հնարավոր չէ ներառել պլանում

ԳԼՈՒԽ 2. ՊԼԱՆԱՎՈՐՈՒՄ

Բովանդակություն

- 2.1 Կանխատեսումներ և կանխադրույթներ
- 2.2 Նպատակների և թիրախների սահմանում
- 2.3 Գործողությունների պլան
- 2.4 Պլանավորված գործողությունների իրագործման համար պահանջվող բյուջե և ֆինանսավորում
- 2.5 Թափոնների կառավարման բյուջետավորում

2.1 ԿԱՆԽԱՏԵՍՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ԿԱՆԽԱԴՐՈՒՅԹՆԵՐ ՊԼԱՆԱՎՈՐՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՇՐՋԱՆՈՒՄ

ա. Կանխատեսումներ

Այս բաժնում նկարագրվում է պլանավորվող տարածքում Պլանի գործողության ընթացքում կանխատեսվող կամ նախատեսվող փոփոխությունները:

Աղյուսակ 24

Կանխատեսելի փոփոխություններ	2025	2026	2027	2028	2029	Նշումներ
Փաստացի բնակչության ակնկալվող թիվ	20734	20800	20850	20920	21000	

բ. Կանխադրույթներ

Կանխադրույթները սահմանվել են՝ հիմք ընդունելով նախորդ գլխում առկա իրավիճակի վերլուծությունը, բացահայտված հիմնախնդիրները, առաջնահերթությունները և տեսլականը, ինչպես նաև <<ա.>> ենթակետում կատարված կանխատեսումները:

Այս ենթաբաժնում ներկայացվում է պլանավորման ժամակաշրջանում ակնկալվող թափոնների գոյացման ցուցանիշների գնահատման հիմնավորումը:

2018 թվականին Հայաստանում մեկ շնչի հաշվով աղբավայրեր է տեղափոխվել 237 կգ կոշտ կենցաղային թափոն:

Աղբյուր՝ «Կայուն զարգացման նպատակների փորձագետների փոխանակման հայ-շվեդական ծրագրի շրջանակներում» Թափոնների կառավարումը Հայաստանում 2020 թվականի զեկույց:

ՀՀ Լոռու մարզի Տաշիր համայնքում 2024 թվականի աղբահանության տվյալների համաձայն կոշտ կենցաղային թափոնները մեկ շնչի հաշվով կազմել է 193 կգ/տարի, ցուցանիշը բավականին ցածր է Հայաստանի Հանրապետության ընդհանուր ցուցանիշի համեմատ, քանի որ Տաշիր համայնքի 24 բնակավայրերից 23-ը գյուղական բնակավայրեր են և սննդի մնացորդները օգտագործվում են կենդանիներին կերակրելու համար:

Հանրության հետ իրազեկվածության բարձրացման սեմինարների անցկացման արդյունքում նախատեսվում է գոյացվող թափոնների ցուցանիշների նվազեցում:

- Հասարակության շրջանում իրականացնել ակցիաներ բազմակի օգտագործման տոպրակների կիրառման թեմայով,
- Շրջակա միջավայրի վրա թափոնների բացասական ազդեցության թեմաներով,
- Տեսակավորման հնարավոր ձևերի, վերօգտագործման, վերակիրառման թեմաներով,
- Սկզնադրյուրում թափոնների առաջացման կրճատման թեմաներով:

Աղյուսակ 25

h/h	Թափոնի տեսակ	Գործածության առաջնահերթություն (բարձր, միջին, ցածր)	Թափոնի ակնկալվող գոյացում՝ մեկ շնչի հաշվով (կգ/տարի/մարդ)	Թափոնի ակնկալվող գոյացում՝ ընդհանուր քանակ (հազ տ/տարի)	Նշումներ
1	Կոշտ կենցաղային թափոն	միջին	190	3.9	

2.2 ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԻ ԵՎ ԹԻՐԱԽՆԵՐԻ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄ (ԿԱՐՃԱԺԱՄԿԵՏ ԵՎ ՄԻՋՆԱԺԱՄԿԵՏ)

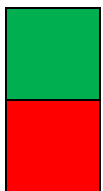
Այս բաժնում սահմանվում են աղբահանության և կոշտ թափոնների կառավարման նպատակները և թիրախները պլանավորման ժամանակաշրջանում:

ա. Թափոնների կառավարման գլխավոր նպատակներն են՝

- սկզբնադրյուրում թափոնների առաջացման կրճատումը
- աղբավայրում տեղադրվող թափոնների քանակի կրճատումը:

բ. Թափոնների գործածության ձևերին առնչվող թիրախային ցուցանիշները՝

- ❖ տեսակավորված հավաքում-10%,
- ❖ խառը հավաքում 90%,
- ❖ աղբավայրում տեղադրվող թափոնների քանակի կրճատում-15%:

-Աղբահանության և ԿԹ կառավարման համակարգի կարողությունները բավարար են սահմանված թիրախին հասնելու համար

-Աղբահանության և ԿԹ կառավարման համակարգի կարողությունները բավարար չեն սահմանված թիրախին հասնելու համար

Կարճաժամկետ թիրախներ և դրանց հասնելու կարողություններ

Աղյուսակ 26

h/h	Թափոնի տեսակ	Գործածության առաջնահերթություն (բարձր, միջին, ցածր)	Թափոնի ակնկալվող գրյացում՝ 1 շնչի հաշվով (կգ/տարի/նարդ)	Թափոնի ակնկալվող գրյացում՝ ընդհ. քանակ (հազ տ/տարի)	Թափոնների գործածության կարճաժամկետ թիրախներ և դրանց հասնելու կարողություններ /2025-2027 թվականներ/									
					1	2	3		5	6	7	8	9	10
					Խառը, չտեսակավորված հավաքում (% ընդհանուր քանակից)	Տեսակավորված հավաքում (% ընդհանուր քանակից)	Տեղափոխում (% ընդհանուր քանակից)	Վերօգտագործում /կրկնօգտագործում(% ընդհանուր քանակից)	Վերամշակում, օգտահանում (% ընդհանուր քանակից)					
					Վերամշակում, օգտահանում որպես երկրորդային ռեսուրս (%)	Սննդամյութի և այգիների թափոնների օգտահանում /կոմպոստացում (% ընդհանուր քանակից)	Էներգիայի օգտահանում /կենսագազ, բրիկետ, բիոդիզել, RDF/ (% ընդհանուր քանակից)	Վնասագերծում/չեղբացում (% ընդհանուր քանակից)	Տեղադրում ոչ անխտարական արքավայրում (%)	Տեղադրում անխտարական արքավայրում (% ընդհանուր քանակից)				
1	Կոշտ կենցաղային թափոն, այդ թվում՝ թուղթ, սովարաթույթ	միջին	190	3,9	95	5	5	2.5	2.5				95	0
	պլաստիկ	միջին												
	ապակի	միջին												
2	Շինարարական աղբ	միջին			10	90							100	
3	Շահագործումից դուրս եկած ավտոմեքենաներ, մետաղական ջարդոն	միջին				100	100		100					

Միջնաժամկետ թիրախներ և դրանց հասնելու կարողություններ

Աղյուսակ 27

h/h	Թափոնի տեսակ	Գործառնության առաջնահերթություն (բարձր, միջին, ցածր)	Թափոնի ակնկալվող գոյացում՝ 1 շնչի հաշվով (կգ/տարի/մարդ)	Թափոնի ակնկալվող գոյացում՝ ընդհ. քանակ (հազ տ/տարի)	Թափոնների գործածության կարճաժամկետ թիրախներ և դրանց հասնելու կարողություններ /2027-2029 թվականներ/										
					1	2	3		5	6	7	8	9	10	
					Խառը, չտեսակավորված հավաքում (% ընդհանուր քանակից)	Տեսակավորված հավաքում (% ընդհանուր քանակից)	Տեղափոխում (% ընդհանուր քանակից)	Վերօգտագործում /կրկնօգտագործում (% ընդհանուր քանակից)	Վերամշակում, օգտահանում (% ընդհանուր քանակից)						
				Վերամշակում, օգտահանում որպես երկրորդային ռեսուրս	Սննդամյուսթի և այգիների թափոնների օգտահանում /կոմպոստացում (% ընդհանուր քանակից)	Էներգիայի օգտահանում /կենսագազ, բրիկետ, բիոդիզել, RDF/ (% ընդհանուր քանակից)	Վնասագործում/չեզոքացում (% ընդհանուր քանակից)	Տեղադրում ոչ սանիտարական աղբավայրում (%)	Տեղադրում սանիտարական աղբավայրում (% ընդհանուր քանակից)						
1	Կոշտ կենցաղային թափոն, այդ թվում՝	միջին	190	3,9	90	10	10	5	5					90	0
2	թուղթ, ստվարաթուղթ	միջին													
	պլաստիկ	միջին													
	ապակի	միջին													
	Շինարարական աղբ	միջին				100	100						100		
3	Շահագործումից դուրս եկած ավտոմեքենաներ, մետաղական ջարդոն	միջին				100	100		100						

գ. Պատասխանատվության բաշխումը պլանավորման ժամանակահատվածում

- Պլանի մեջ շահակիրների ներգրավվածության աստիճանը

Աղյուսակ 28

Պատասխանատուներ	Իրազեկության բարձրացում (%)	Խառը հավաքում (%)	Տեսակավորված հավաքում (%)	Տեղափոխում (%)	Տեսակավորում /գործարանային/ (%)	Վերսօգտագործում /կրկնօգտագործում (%)	Վերանշակում և/կամ օգտահանում (%)	Վտանգավոր թափոնների վնասագերծում/ վերացում (%)	Տեղադրում արգավայրում (%)
ՏԻՄ	50	90	10	90	0	0	0	10	90
Մանսավոր հատված	5	0	20	0	0	10	10	30	0
Արտադրող	10	0	20	0	20	10	10	50	0
Բնակչություն	5	0	20	0	0	5	0	5	0
Քաղաքացիական կազմակերպություն	30	0	0	0	0	0	0	5	0

- Դերերի բաշխում պլանավորման ժամանակահատվածում՝ ըստ թափոնների տեսակների և գործածության ձևերի

Պլանավորման ժամանակահատվածում պատասխանատվության բաշխման հետ մեկտեղ, անհրաժեշտ է իրականացնել դերերի բաշխում՝ ըստ թափոնների տեսակների և գործածության ձևերի՝ նշելով սյունակներում համապատասխանաբար՝ ՏԻՄ, ՄՀ, Արտ, Բն, ՔԿ:

Աղյուսակ 29

Պատասխանատուներ	Իրազեկության բարձրացում (%)	Չտեսակավորված հավաքում (%)	Տեսակավորված հավաքում (%)	Տեղափոխում (%)	Տեսակավորում /գործարանային/ (%)	Վերսօգտագործում /կրկնօգտագործում (%)	Վերանշակում և/կամ օգտահանում (%)	Տեղադրում արգավայրում (%)
Կոշտ կենցաղային թափոն	ՏԻՄ, ՄՀ, Արտ, Բն, ՔԿ	ՏԻՄ	ՏԻՄ ՄՀ, Արտ, Բն	ՏԻՄ	Արտ	ՄՀ, Արտ, Բն	ՄՀ, Արտ	ՏԻՄ

Խոշոր եզրաչափերի թափոն	ՏԻՄ	ՏԻՄ ՄՀ, Բն	ՏԻՄ ՄՀ, Արտ, Բն	ՏԻՄ ՄՀ, Արտ, Բն	Արտ	Արտ	Արտ	ՏԻՄ
Շինարարական աղբ	ՏԻՄ	ՏԻՄ ՄՀ, Բն	ՏԻՄ, ՄՀ, Բն	ՏԻՄ, ՄՀ, Բն	-	-	-	ՏԻՄ
Շահագործումից դուրս եկած ավտոմեքենաներ, մետաղական ջարդոն	ՏԻՄ	ՏԻՄ	ՏԻՄ	ՄՀ	-	-	-	-
Անվադողեր	ՏԻՄ, ՔԿ, ՄՀ, Արտ,	ՏԻՄ ՄՀ, Բն	ՏԻՄ ՄՀ, Արտ, Բն	ՄՀ, Արտ,	ՄՀ, Արտ,	ՄՀ, Արտ,	ՄՀ, Արտ,	-
Փաթեթավորում և փաթեթվածք	ՄՀ, Արտ,	ՏԻՄ	ՄՀ, Արտ,	ՄՀ, Արտ,	ՄՀ, Արտ,	ՄՀ, Արտ,	ՄՀ, Արտ,	-

դ. Անձնակազմի կարողությունների զարգացում պլանավորման ժամականաշրջանում

Աղյուսակ 30

Հմտություն/ ոլորտ	Համապատասխան գիտելիքներ ու հմտություն ունեցող աշխատակիցների թիվը	Գիտելիքների ու հմտությունների ներկայիս մակարդակ (1-շատ ցածր, 2-ցածր, 3-միջին, 4-բարձր, 5-գերազանց)	Գիտելիքների ու հմտությունների թիրախային ապագա մակարդակ (1-շատ ցածր, 2-ցածր, 3-միջին, 4-բարձր, 5-գերազանց)
Թափոնների կառավարման գիտելիքներ	4	3	4
ՀՀ օրենսդրության հմացություն	4	4	5
Տվյալների հավաքագրում	5	4	5
Համակարգչային քարտեզագրում	2	3	4
Գնումների կազմակերպում	2	4	5
Պայմանագրերի կառավարում	2	4	5
Գործառնական հմտություններ	4	4	5
Ֆինանսական վերլուծության հմացություն	3	4	5

Ե. Հանրային իրազեկություն պլանավորման ժամանակաշրջանում

Այս ենթաբաժնում ներկայացվում է իրազեկվածության թիրախային ցուցանիշները:

Աղյուսակ 31

Բնագավառ կամ ոլորտ	Իրազեկվածության ներկայիս մակարդակ (1-շատ ցածր, 2-ցածր, 3-միջին, 4-բարձր, 5-գերազանց)	Իրազեկվածության թիրախային ապագա մակարդակ (1-շատ ցածր, 2-ցածր, 3-միջին, 4-բարձր, 5-գերազանց)	Նշումներ
1. Թափոնների կառավարման վերաբերյալ առկա գիտելիքների աղբյուրներ	3	4	
2. Թափոնների կառավարման վերաբերյալ տեղեկացվածություն	3	4	
Թափոնների թերի կառավարման բնապահպանական ազդեցությունները	3	4	
Թափոնների թերի կառավարման սոցիալական ազդեցությունները	3	4	
Թափոնների թերի կառավարման տնտեսական ազդեցությունները	3	4	
Թափոնները աղբավայր հեռացնելու ազդեցությունները	3	4	
Թափոնների հիերարխիայի իմացություն	3	4	
Օրենսդրության խրախուսող գործիքներ	3	4	
Օրենսդրության պատժիչ գործիքներ	3	4	
Թափոնների կառավարման ոլորտում իրականացվող բնապահպանական ծրագրեր	3	4	
3. Թափոնների կայուն կառավարման վերաբերմունք և ակնկալիքներ	3	4	
Թափոնների կայուն կառավարման կարևորությունը	2	3	
Թափոնների տեսակավորման օգուտները	3	4	
Թափոնների վերօգտագործման օգուտները	2	3	
Թափոնների վերամշակման, օգտահանման օգուտները	4	5	
Իրազեկվածության արշավների օգուտները	4	5	

2.3 ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԼԱՆ (ԿԱՐՃԱԺԱՄԿԵՏ ԵՎ ՄԻՋՆԱԺԱՄԿԵՏ)

Այս բաժնում ներկայացվում է սահմանված նպատակների և թիրախներին հասնելու համար անհրաժեշտ միոցառումները:

Աղյուսակ 32

h/h	Նպատակը՝ ըստ գործածության ձևերի	Կարճաժամկետ թիրախ	Կարճաժամկետ միջոցառում (2025-2027թթ.)	Միջնաժամկետ թիրախ	Միջնաժամկետ միջոցառում (2027-2029թթ.)
I	Խառը հավաքում	Աղբահանության ծառայության բարելավում	աղբամանների ձեռք բերում, հատուկ աղբատար մեքենայի ձեռքբերում, հանրային իրազեկվածության բարձրացում, տվյալների հավաքագրում, արդյունավետ սխեմաների ներդրում, աղբահանության ծառայություն մատուցող սպառող հարաբերությունների կարգավորում, աղբամանների տեղադրման վայրերի ուսումնասիրություն	Աղբահանության ծառայության բարելավում	աղբամանների ձեռք բերում, հատուկ աղբատար մեքենայի ձեռքբերում, ջրատար մեքենայի ձեռքբերում, Համայնքի աղբահանության իրականացման 50 %-ը իրականացնել տեղադրված աղբամաններից, անձնակազմի վերապատրաստում, հանրային իրազեկվածության բարձրացում, տվյալների հավաքագրում, աղբահանության ծառայությունների որակի գնահատման մեխանիզմների ներդրում

II	Տեսակավորված հավաքում	Տեղադրվող աղբի քանակի կրճատում	Աղբի տեսակավորման ծրագրերի ներգրավում, Տեսակավորման մշակույթի թեմայով սեմինարների անցկացում, աշխատակիցների վերապատրաստումների անցկացում, գովազդների տեղադրում	Տեղադրվող աղբի քանակի կրճատում	Տեսակավորման սխեմաների ներդրում, տեսակավորման աղբամանների ձեռքբերում և տեղադրում Տաշիր քաղաքում, տեսակավորման գործընթացի իրականացում, վերամշակում իրականացնող ընկերությունների հետ համաձայնությունների ձեռքբերում
III	Վերօգտագործում, կրկնօգտագործում	Տեղադրվող աղբի քանակի կրճատում	Աղբի տեսակավորում	Տեղադրվող աղբի քանակի կրճատում	Քաղաքացիների և տնտեսվարող սուբյեկտների իրազեկվածության անհրաժեշտ աստիճանի ապահովում, ապակյա տարաների, թղթի և պլաստիկի տեսակավորված հավաքում
I V	Տեղադրում սանիտարական աղբավայրում	Բնապահպանական խնդիրների լուծում	Սանիտարական աղբավայրի կառուցման փորձի փոխանակություն	Բնապահպանական խնդիրների լուծում	Սանիտարական աղբավայրի առկայության պլանավորում՝ պետական ծրագրերին համահունչ
V	Տեղադրում ոչ սանիտարական աղբավայրում	Շրջակա միջավայրի պահպանություն	Առկա աղբավայրի տարածքի սպասարկում, տեղադրվող աղբի քանակի կրճատում	Շրջակա միջավայրի պահպանություն	Առկա աղբավայրի տարածքի սպասարկում, տեղադրվող աղբի քանակի կրճատում
V I	Հանրային վայրերի պահպանություն	Հանրային վայրերից աղբի կուտակումների հեռացում	Շահագործումից դուրս եկած ավտոմեքենաների, մետաղական ջարդոնների սեփականատերերի հետ բացատրական աշխատանքների իրականացում, թափոնների հեռացում հանրային վայրերից	Հանրային վայրերից աղբի կուտակումների հեռացում	Շահագործումից դուրս եկած ավտոմեքենաների, մետաղական ջարդոնների սեփականատերերի հետ բացատրական աշխատանքների իրականացում, թափոնների հեռացում հանրային վայրերից

2.4 ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄ ԵՎ ԲՅՈՒՋԵ

Սույն բաժնում ներկայացվում են Աղյուսակ 32-ում սահմանված միջոցառումների իրականացման համար անհրաժեշտ ֆինանսական միջոցները և դրանց աղբյուրները՝ կարճաժամկետ և միջնաժամկետ կտրվածքով: Այն ամփոփվում է Աղյուսակ 33-ում և 34-ում.

ա. Կարճաժամկետ միջոցառումների բյուջե և ֆինանսավորում

Աղյուսակ 33

h/h	Սահմանված թիրախ	Միջոցառման անվանում	Միջոցառման արժեք (հազ. դր.)	Ծախսերն ըստ պլանավորման կարճաժամկետ ժամանակահատվածի համար		Ծրագրի ֆինանսավորման աղբյուրներ					Նշումներ	
				1-ին տարի (հազ. դր.)	2-րդ տարի (հազ. դր.)	Ինքնաձախսածածկում (հազ.դր.)	Համայնքային բյուջե (հազ. դր.)	Պետական բյուջե (հազ. դր.)	Դոնոր կազմակերպություն (հազ. դր.)	Օպերատորի/ՀՈԱԿ-ի բյուջե (հազ. դր.)		
1	Աղբահանության ծառայության բարելավում	Նոր աղբամանների ձեռք բերում	32600	12600	20000	0	5880	0	26720	0		
		հանրային իրազեկվածության բարձրացում										Աղբամանների ձեռքբերման ծրագրի շրջանակերում
		տվյալների հավաքագրում										Ֆինանսավորում չի պահանջում
		արդյունավետ սխեմաների ներդրում										Ֆինանսավորում չի պահանջում

		աղբահանության ծառայություն մատուցող-սպառող հարաբերությունների կարգավորում									Ֆինանսավորում չի պահանջում
		աղբամանների տեղադրման վայրերի ուսումնասիրություն									Աղբամանների ձեռքբերման ծրագրի շրջանակերում
2	Տեղադրվող աղբի քանակի կրճատում	Աղբի տեսակավորման ծրագրերի ներգրավում									Ֆինանսավորում չի պահանջում
		Տեսակավորման մշակույթի թեմայով սեմինարների անցկացում	300	0	300	0	60	0	240	0	
		աշխատակիցների վերապատրաստումների անցկացում	300	0	300	0	60	0	240	0	
		պաստառների տեղադրում	200	60	140	0	60	0	140	0	Դոնորների ներգրավում
		Թվային գովազդի տեղադրում	12600	0	12600	0	2520	0	10080	0	
3	Շրջակա միջավայրի պահպանություն	Առկա աղբավայրի տարածքի սպասարկում	1000	0	1000	0	1000	0	0	0	Ըստ անհրաժեշտության
4	Հանրային վայրերից աղբի կուտակումների հեռացում	Շահագործումից դուրս եկած ավտոմեքենաների, մետաղական ջարդոնների սեփականատերերի հետ բացատրական աշխատանքների իրականացում									Ֆինանսավորում չի պահանջվում

	Շահագործումից դուրս եկած ավտոմեքենաների, մետաղական ջարդոնների հեռացում հանրային վայրերից	100	100	0	0	100	0	0	0	
Ընդամենը		47100	12760	34340	0	9680	0	37420	0	

բ. Միջնաժամկետ միջոցառումների բյուջե և ֆինանսավորում

Աղյուսակ 34

h/h	Սահմանված թիրախ	Միջոցառման անվանում	Միջոցառման արժեք (հազ. դր.)	Ծախսերն ըստ պլանավորման միջնաժամկետ ժամանակահատվածի համար			Ծրագրի ֆինանսավորման աղբյուրներ					Նշումներ
				3-րդ տարի (հազ. դր.)	4-րդ տարի (հազ. դր.)	5-րդ տարի (հազ. դր.)	Ինքնաձեռնարկ (հազ. դր.)	Համայնքային բյուջե (հազ. դր.)	Պետական բյուջե (հազ. դր.)	Դոնոր կազմակերպություն (հազ. դր.)	Օպերատորի/ ՀՈԱԿ-ի բյուջե (հազ. դր.)	
1	Աղբահանության ծառայության բարելավում	Նոր աղբամանների ձեռք բերում	20000	20000	0	0	0	4000	0	16000	0	
		հատուկ աղբատար մեքենայի ձեռքբերում	26500	26500	0	0	0	14575	11925	0	0	
		ջրցան մեքենայի ձեռքբերում	30000	0	0	30000	0	16500	13500	0	0	
		հանրային իրազեկվածության բարձրացում										

		տվյալների հավաքագրում									Ֆինանսավորում չի պահանջվում	
		աղբահանության ծառայությունների որակի գնահատման մեխանիզմների ներդրում									Ֆինանսավորում չի պահանջվում	
2	Տեղադրվող աղբի քանակի կրճատում	Տեսակավորման սխեմաների ներդրում									Ֆինանսավորում չի պահանջվում	
		տեսակավորման աղբամանների ձեռքբերում և տեղադրում Տաշիր քաղաքում	15000	15000	0	0		3000	0	12000	0	
		վերամշակում իրականացնող ընկերությունների հետ համաձայնությունների ձեռքբերում										Ֆինանսավորում չի պահանջվում
3	Շրջակա միջավայրի պահպանություն	Առկա աղբավայրի տարածքի սպասարկում	1000		500	500		1000			Ըստ անհրաժեշտության	

4	Հանրային վայրերից աղբի կուտակումների հեռացում	Շահագործումից դուրս եկած ավտոմեքենաների, մետաղական ջարդոնների սեփականատերերի հետ բացատրական աշխատանքների իրականացում										Ֆինանսավորում չի պահանջվում
		Շահագործումից դուրս եկած ավտոմեքենաների, մետաղական ջարդոնների հեռացում հանրային վայրերից	100	100	0	0	100	0	0	0		
	Ընդամենը		92600	61600	500	30500	0	39175	25425	28000	0	

**2.5 ԱՂԲԱՀԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԿՈՇՏ ԹԱՓՈՆՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ
ԲՅՈՒՋԵՏԱՎՈՐՈՒՄ**

ա. Եկամուտների և ծախսերի ընդհանուր նկարագրության պլանավորման տարածքում նախատեսվող պլանավորման ժամանակաշրջանում

Աղյուսակ 36

Տարի	Բնակչության թիվ	Աղբահանության վարձավճար դրամ/անձ	Գործող տնտեսվարող սուբյեկտների թիվը	Աղբահանության համակարգում ընդգրկված տնտեսվարող սուբյեկտների թիվը /աղբահանության պայմանագիր /	Վարձավճարների հավաքման ընդհանուր ծախսեր, դրամ/տարի	Աղբի հավաքման և տեղափոխման ծախս, դրամ/տարի	Աղբավայրում աղբի տեղադրման ծախս, դրամ/տոննա
1-ին տարի	20734	100գյուղ./15 Օքաղ.	242	236	0	99896000	0
2-րդ տարի	20800	100գյուղ./15 Օքաղ.	244	244	0	99896000	0
3-րդ տարի	20850	100գյուղ./15 Օքաղ.	246	246	0	99896000	0
4-րդ տարի	20920	150գյուղ./20 Օքաղ.	250	250	0	110000000	0
5-րդ տարի	21000	200գյուղ./25 Օքաղ.	260	260	0	110000000	0

բ. Եկամուտ/Հավաքագրում և Ծախսեր

Պլանավորման տարածքում աղբահանության և թափոնների կառավարման նախատեսվող եկամուտներն ու ծախսերը պլանավորման տարիներին ներկայացվում է ստորև՝ **37-րդ** աղյուսակում:

Աղյուսակ 37

Տարի	Աղբահանության եկամուտ/ հավաքագրում		Եկամուտ վերամշակման ենթակա թափոնների վաճառքից	Աղբահանության ծախս	Սանիտարական մաքրման ծախս
	Բնակչություն	Տնտեսվարող սուբյեկտներ			
1-ին տարի	13273722	7004578	0	99896000	38055000
2-րդ տարի	13800000	7050000	0	99896000	38055000
3-րդ տարի	14300000	7100000	0	99896000	38055000
4-րդ տարի	15000000	7500000	0	110000000	40000000
5-րդ տարի	15000000	8000000	0	110000000	40000000

գ. Ընդհանուր եկամուտ և ծախս

Պլանավորման տարածքում աղբահանության և թափոնների կառավարման նախատեսվող եկամուտներն ու ծախսերի ընդհանուր պատկերը պլանավորման տարիներին ներկայացվում է 38-րդ աղյուսակում:

Աղյուսակ 38

	Եկամուտներ	Ծախսեր	Տարբերություն
1-ին տարի	20278300	99896000	79617700
2-րդ տարի	20850000	99896000	79046000
3-րդ տարի	21400000	99896000	78496000
4-րդ տարի	22500000	110000000	87500000
5-րդ տարի	23000000	110000000	87000000

դ. Աղբահանության և կոշտ թափոնների կառավարման նախատեսված ինքնարժեքը՝ ըստ հիմնական հոսքերի

Կոշտ թափոնների կառավարման նախատեսված ինքնարժեքը՝ ըստ հիմնական հոսքերի պլանավորման ժամանակահատվածում ներկայացվում է **39-րդ** աղյուսակում:

Աղյուսակ 39

	Կոշտ կենցաղային թափոն	Շահագործումից դուրս եկած ավտոմեքենաներ, մետաղական ջարդոն
Աշխատուժ , դրամ/տարի	46359600	0
Արտահագուստ և գործիքներ, դրամ /տարի	7000000	0
Տեխնիկա շահագործում և պահպանում	20000000	0
Վառելիքի ծախս	25000000	200000
Աղբամանների շահագործում և պահպանում	3500000	0
Վարչական ծախսեր, դրամ/տարի	8000000	0
Բնապահպանական հարկ	140400	0
Թափոնի գոյացում տոննա/տարի	3900	
Մեկ անձի կողմից գոյացվող թափոնի քանակ /կգ/տարի	190	
Մեկ անձի հաշվով ինքնարժեք /դրամ.մարդ/	5238	

ԳԼՈՒԽ 3. ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄ ԵՎ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

Պլանավորման տարածքում հաշվետու ժամանակահատվածում առկա իրավիճակի գնահատման, պլանավորման և Պլանի իրականացման վերլուծությունների արդյունքների վերաբերյալ տեղեկատվությունը անհրաժեշտության դեպքում ներկայացվում է աղբահանության ոլորտի լիազոր մարմինն՝ պլանավորման ժամանակաշրջանի 2-րդ և 4-րդ տարիների ավարտին:

Տեղեկատվությունը ներառում է պլանավորման տարածքում Պլանին առնչվող բոլոր փաստաթղթերը, որոնք մշակվել են առկա իրավիճակի գնահատման, պլանավորման, սահմանված նպատակների և թիրախների իրագործման արդյունքների վերլուծության փուլերում: Տեղեկատվությունը պետք է ներառի նաև ընդհանուր տեղեկություններ, որտեղ պետք է նշվեն տեղեկատվության անվանումը, պլանավորման մեջ ընդգրկված համայնքների անվանումը, տեղեկատվությունը մշակող անձանց պաշտոնները, կոնտակտները:

3.1 ՀԱՇՎԵՏՈՒ ԺԱՄԱՆԱԿԱՇՐՋԱՆՈՒՄ ՍԱՀՄԱՆՎԱԾ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԻ և ԹԻՐԱԽՆԵՐԻ ԻՐԱԳՈՐԾՈՒՄԸ

- Պլանում սահմանված կարճաժամկետ նպատակն իրագործված է
- Պլանում սահմանված կարճաժամկետ նպատակն հաստատված չէ

h/h	Թափոնի տեսակ	Պլանավորման ժամանակաշրջանում արտաջնահերթություն (բարձր,	Պլանավորման ժամանակաշրջանում Թափոնի ակնկալվող գոյացում՝ 1 շնչի	Պլանավորման ժամանակաշրջանում Թափոնի ակնկալվող գոյացում՝ ընդհ.	Թափոնների գործածության կարճաժամկետ թիրախներ և դրանց հասնելու կարողություններ /2025-2027 թվականներ/										Նշումներ
					1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
					Խառը, չտեսակավորված հավաքում (%)	Տեսակավորված հավաքում (%)	Տեղափոխում (% ընդհանուր)	Վերօգտագործում /կրկնօգտագործում (% ընդհանուր)	Վերամշակում, օգտահանում (% ընդհանուր քանակից)				9	10	
									Վերամշակում, օգտահանում որպես երկրորդային	Սննդամյուսի և այգիների թափոնների օգտահա-նում	Էներգիայի օգտահանում /կենսագազ, բրիկետ,	Վնասագերծում /չեզոքացում (% ընդհանուր քանակից)			
10	90	100	100	100											
1	Կոշտ կենցաղային թափոն, այդ թվում՝ թուղթ, ստվարաթույլթ	միջին	190	3,9	95	5	5	2.5	2.5				95	0	
	պլաստիկ	միջին													
	ապակի	միջին													
2	Շինարարական աղբ	միջին			10	90									
3	Շահագործումից դուրս եկած ավտոմեքենաներ, մետաղական ջարդոն	միջին				100	100		100						

ՀԱՇՎԵՏՈՒ ԺԱՄԱՆԱԿԱՇՐՋԱՆՈՒՄ ՍԱՀՄԱՆՎԱԾ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԻ ԵՎ ԹԻՐԱԽՆԵՐԻ ԻՐԱԳՈՐԾՈՒՄ

- - Պլանում սահմանված կարճաժամկետ նպատակն իրագործված է
- - Պլանում սահմանված կարճաժամկետ նպատակն հաստատված չէ

h/h	Թափոնի տեսակ	Պլանավորման ժամանակաշրջանում առաջնահերթություն (բարձր,	Պլանավորման ժամանակաշրջանում Թափոնի ակնկալվող գոյացում՝ 1 շնչի	Պլանավորման ժամանակաշրջանում Թափոնի ակնկալվող գոյացում՝ ընդհ.	Թափոնների գործածության կարճաժամկետ թիրախներ և դրանց հասնելու կարողություններ /2025-2027 թվականներ/										Նշումներ	
					1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
					Խառը, չտեսակավորված հավաքում (%)	Տեսակավորված հավաքում (%)	Տեղափոխում (%) ընդհանուր	Վերօգտագործում /կրկնօգտագործում (%) ընդհանուր	Վերամշակում, օգտահանում (% ընդհանուր քանակից)				Տեղափոխում ոչ սանիտարակա և արքավայրում	Տեղափոխում սանիտարակա և արքավայրում (%) ընդհանուր		
									Վերամշակում, օգտահանում որպես երկրորդային	Սննդանյութի և այգիների թափոնների օգտահանում	Էներգիայի օգտահանում /կենսագազ, բրիկետ, օճաք	Վնասագերծում /չեզոքացում (%) ընդհանուր քանակից)				
1	Կոշտ կենցաղային թափոն, այդ թվում՝ թուղթ, ստվարաթուղթ	միջին	190	3,9	90	10	10	5	5					90	0	
	պլաստիկ	միջին														
	ապակի	միջին														
2	Շինարարական աղբ	միջին			0	100	100							100		
3	Շահագործումից դուրս եկած ավտոմեքենաներ, մետաղական ջարդոն	միջին				100	100		100							

3.2 ԹԵՐԻ ԻՐԱԳՈՐԾՎԱԾ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

Սույն բաժնում պետք է վերլուծվեն նպատակներն ու թիրախները, որոնց իրագործումը չի հաջողվել հաշվետվության ժամանակաշրջանում: Վերլուծությունը հիմնականում վերաբերում է պատճառներին և հետագա գործողություններին: Վերանայվում են նաև ընթացիկ պլանում ամրագրված թիրախների ու նպատակների իրագործման համար անհրաժեշտ կարողությունների կարիքները և գործիքակազմը:

Չիրագործված նպատակի անվանում	Պլանավորված թիրախ	Փաստացի չիրագործման պատճառները	Հետագա գործողությունները	Նշումներ

3.3 ԱՂԲԱՀԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԿՈՇՏ ԹԱՓՈՆՆԵՐԻ ԸՆԹԱՑԻԿ ՊԼԱՆՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

Սույն բաժնում պետք է նկարագրվեն ընթացիկ պլանում փոփոխման ենթակա կետերը՝ վերջիններիս հիմնավորման հետ մեկտեղ: